

**Masarykova univerzita
Filozofická fakulta**

Ladislav Lakomý v Divadle U stolu

Bakalářská diplomová práce

Brno 2013

Pavla Honzová

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta



Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky

Bakalářská diplomová práce

2013

Pavla Honzová

**Masarykova univerzita
Filozofická fakulta**

Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky

Teorie a dějiny divadla

Pavla Honzová

Ladislav Lakomý v Divadle U stolu

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: doc. MgA. David Drozd, Ph.D

2013

Bibliografická citace práce:

HONZOVÁ, P. Ladislav Lakomý v Divadle U Stolu. Bakalářská diplomová práce. Brno: Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky Filozofická fakulta Masarykova univerzita, 2013, 66 stran.

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a za použití uvedených pramenů a literatury.

V Brně dne 21.11. 2013

.....
Podpis autora práce

Na tomto místě bych ráda poděkovala především doc. MgA. Davidu Drozdovi, Ph.D. za trpělivost a pomoc při psaní práce. Také bych nerada zapomněla na Mgr. Alenu Rajlichovou z archivu CED za poskytnutí všech dostupných materiálů a poděkování patří i celé mé rodině, která mne s pochopením podporovala.

Obsah

Úvod.....	8
1 Ladislav Lakomý.....	9
2 Vhodné role	11
3 Divadlo U stolu	13
4 Obsazení Ladislava Lakomého v Divadle u stolu.....	16
4.1 Scénická čtení, inscenace	16
Alchymista	16
Poutník na zemi	17
Boží duha.....	17
Král Oidipús	17
Dům U tonoucí hvězdy	18
Mrtvá kočka.....	18
Tragická historie o doktoru Faustovi	19
Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně	19
Macbeth	19
Zapomenuté světlo	20
4.2 Večery poezie	21
Zamlčené oblasti	21
Zdi	21
4.3 Večery literárního cyklu: Ale báseň je dar.....	22
Dej rty mé nocím, smrt mou lásce.....	22
4.4 Jiné akce konané v divadle u stolu.....	22
Setkání k 85. narozeninám Zdeňka Rotrekla.....	22
Dům strach	22
5 Boží duha.....	23
6 Dům U tonoucí hvězdy	28
7 Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně.....	33
Závěr	39
Resumé	40
Summary	40

Seznam použitých pramenů a literatury	41
Literatura.....	41
Divadelní programy.....	41
Videozáznamy.....	42
Recenze	42
Webové zdroje.....	44
Seznam příloh	44
7.1 Scénické čtení, inscenace	45
Alchymista	45
Poutník na zemi	45
Boží duha.....	46
Král Oidipús	46
Dům U tonoucí hvězdy	46
Mrtvá kočka.....	47
Tragická historie o doktoru Faustovi	47
Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně	47
Macbeth	48
Zapomenuté světlo	48
7.2 Večery poezie	48
Zamlčené oblasti.....	48
Zdi	49
7.3 Večery literárního cyklu Ale báseň je dar	49
Dej rty mé nocím, smrt mou lásce.....	49
7.4 Jiné akce konané v Divadle U stolu	49
Setkání k 85. narozeninám Zdeňka Rotrekla.....	49
Dům strach	49
7.5 Obrázky a fotky	50
Fotky z inscenace Boží duha.....	50
Fotky z inscenace Dům U Tonoucí hvězdy	52
Fotky z inscenace Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně	54
Scénické návrhy k inscenaci Boží duha	57
Scénické návrhy k inscenaci Dům U Tonoucí hvězdy	60
Scénické návrhy k inscenaci Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně.....	63

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je seznámení se s působením brněnského herce Ladislava Lakomého v Divadle U stolu. Zároveň je zde stručně pojednáno i o herci a jeho životě a také o samotném Divadle U stolu.

Snažila jsem se o analýzu herecké tvorby jmenovaného umělce v Divadle U stolu. Ve vybraných dramatinách, kde mu byl poskytnut velký herecký prostor, se pokouším charakterizovat jednak postavy, které v nich ztvárnil, ale pro přesnější rekonstrukci hereckých výkonů se budu zabývat i inscenacemi samotnými. Zejména jejich scénou, kostýmy, ale i textovou složkou.

Cílem mé práce je, aby z analýzy herectví Ladislava Lakomého vzešel co nejpřesnější obraz toho, jak ztvárnil dané postavy v inscenacích: Boží duha, Dům U tonoucí hvězdy a Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně.

Všechny tyto kusy jsou vedeny kmenovým režisérem divadla Františkem Derflerem. Mou snahou bylo i to, abych obsáhla všechny dostupné informace a materiály k herci Ladislavu Lakomému a jeho působení v Divadle u stolu.

V obrazových přílohách přikládám pro lepší představu pár fotografií ke všem třem klíčovým inscenacím. Dále dokládám i scénické návrhy Milivoje Husáka, jenž ke zmiňovaným kusům vytvářel nejen kostýmy, ale i scénografickou složku. V přílohách lze najít i soupis všech představení, na kterých se Ladislav Lakomý v daném divadle podílel a je doplněn i o jejich tvůrce a účinkující.

Při psaní své diplomové práce jsem čerpala především z osobních zážitků, videozáznamů, programů, recenzí a scénářů. Všechny tyto materiály jsou dostupné v archivu Centra experimentálního divadla (CED). Důležitou literaturou pro vznik mé bakalářské práce byla i kniha E. Dufkové – Letokruhy Ladislava Lakomého a kniha E. Dufkové a B. Srby – Postavy brněnského jeviště 1. díl. Tuto práci podpořila i další díla, jež jsou uvedena v použité literatuře.

1 LADISLAV LAKOMÝ

Tento divadelní a filmový herec, recitátor, dabér a pedagog se narodil 14. listopadu 1931 v Náměšti Na Hané. V necelých šesti letech se přestěhoval k babičce a dědečkovi do Loučky u Litovle, kde také začal chodit do školy a přišel poprvé do kontaktu s divadlem. S nástupem do školy se začal učit hrát na housle a harmoniku. S příchodem války se v roce 1941 přestěhoval za maminkou do Přerova a tam také začal navštěvovat měšťanskou školu. V této době mimo jiné rozvíjel své hudební nadání. Učil se hrát na housle a na jiné nástroje, rovněž se angažoval v hudební kapele. Do kontaktu s divadlem přicházel pravidelně a to každou neděli odpoledne, když navštěvoval loutkové divadlo. Po konci druhé světové války se s rodiči vrátil zpět do Náměště, kde se angažoval v ochotnickém divadelním souboru. V patnácti letech se rozhodoval, jakým směrem se bude jeho život dále ubírat. Zvolil si konzervatoř. Jenže vzhledem k nevoli svého otce k tomuto oboru, byl nucen přihlásit se na Vyšší chemickou průmyslovou školu v Brně. Během studií na této škole navštěvoval tehdejšího brněnského herce a režiséra Rudolfa Waltra, který mu dával soukromé herecké hodiny.

Na Janáčkovu akademii múzických umění obor Činoherní herectví byl přijat v roce 1952 k profesorce Jarmile Lázničkové. „Bylo to především proto, že zaujal svou rýsující se osobitostí, bystrostí a inteligencí, která byla příslibem, že v budoucnosti ono přesné vědomí, jak vyložit roli, jak ji herecky vyjádřit, dostane do rovnováhy se schopností zvládnout fyzické danosti vyššího, hubeného chlapce s jemnou a bezpečnou citlivostí“ Dufková, Srba (1984:696). Po dvou letech se stal jeho hlavním pedagogem Aleš Podhorský. Úspěšně ukončil JAMU a v roce 1956 nastoupil do tehdejšího Divadla bratří Mrštíků (dnešní Městské divadlo Brno), kde strávil čtyři léta. Roku 1965 získal díky Miloši Hynštovi angažmá v činohře Státního divadla v Brně (nyní Mahenovo divadlo). Zde se setkal i mimo jiné s režisérem Evženem Sokolovským a herečkou Vlastou Fialovou. K nezapomenutelným inscenacím, na kterých se v tomto divadle podílel, patří bezesporu Komedie o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. V divadelní sezóně 1967 – 68 působil Ladislav Lakomý v Uherském Hradišti, kde pracoval jako režisér a umělecký šéf. Při této funkci však nadále hrával svá brněnská představení a v roce 1968 začal vyučovat obor herecké výchovy na JAMU.

V sedmdesátých letech mu byla činnost prakticky zakázána. Jediné místo kde se mohl realizovat, byl rozhlas. V roce 1984 se ale opět vrátil ke své roli pedagoga, a sice na konzervatoři, kde působil až do roku 1989. V tom samém roce rektorka JAMU Alena Veselá nabídla brněnskému umělci práci. Byl pasován do role proděkana. I přes naléhání však odmítl kandidovat na funkci děkana, proto začal posléze vyučovat na katedře muzikálu. Zde setrval až do roku 1996. Nicméně během jeho pedagogické činnosti neustále dostával příležitosti uplatňovat svůj talent v Národním divadle v Brně, kde nepřetržitě působil. V tuto dobu už měl za sebou nespočet ztvárněných postav, díky čemuž se dostal do podvědomí kritiků. „Uznání kritiky i publika nad tolika postavami bylo všeobecné: jakoby postoupil do míst, kde se neprohrává. Byl na konci sedmdesátých let v obecném povědomí předním hercem československého divadelního světa. Tolik postav, jistě, ale není mezi nimi Hamlet, řekl. Byl by ho mezi nimi rád viděl. Nebo Richard III, nebo Jago. A pak ještě to a to. S Hamletem se minul. A pak už na něj neměl věk. A dokud ho měl, nikdo mu roli nenabídl. Zatím má za sebou víc jak dvě desítky profesionálních let. Bude jich ještě víc než jednou tolik“ Dufková (1998:76). Jeho poslední hrou předtím než odešel do penze (30. listopadu 1991), byla role Světlovidova ve hře Labutí píseň v režii Arnošta Goldflama. Tím že se ocitl v důchodu, se pro něj ale cesta k divadlu nezavřela. Nejenže dohrával své dosavadní role, ale byl nadále obsazován i do nově vznikajících inscenací.

Kupříkladu v roce 1997 se znovu zhostil pozice režiséra a v Uherském Hradišti nazkoušel pohádku: Jak přišla basa do nebe a roku 2006 nastudoval v Městském divadle Brno roli Makara Čudry v muzikálu Cikáni jdou do nebe, načež jej režisér Stanislav Moša obsadil i do dalších inscenací v tomto divadle.

Tento brněnský herec hrál až do své smrti (11. dubna 2011, Brno). Zemřel po těžké nemoci, přesto dokázal výborně hrát i v jejím průběhu.

Za svůj život zvládl nastudovat nespočet rolí. Působil v Divadle bratří Mrštíků, ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti, v Národním divadle v Brně, ale taky v televizi, rozhlase a filmu. Ve svém divadelním důchodu se věnoval zejména myšlenkově náročným textům v Divadle U stolu.

Práce v komorní scéně ho dle jeho slov velmi bavila. Vždy měl rád herectví detailu a vzhledem k tomu, že většinu svého života ztvárňoval své postavy ve velkém divadle, kde

je divák ochuzen o detaily již v prvních řadách, užíval si tuto blízkost diváka, intimní atmosféru a taky to, že na malém jevišti není třeba tolik křičet.

Úplně poslední inscenací, ve které si Ladislav Lakomý zahrál, bylo představení Městského divadla Brno Dobře rozehraná partie v režii Stanka Slováka, měla premiéru 11. 12. 2010. Zde sehrál roli Waltra a během této dramatizace do divadla jako herec zavítal naposledy. Bylo to právě 28. ledna 2011, kdy kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu umělce byla postava Waltra alternována.

2 VHODNÉ ROLE

Každý herec je ve svém povolání jistě ovlivněn svým zevnějškem. Svými tělesnými proporcemi, výškou, barvou hlasu a určitě i výrazem či mimikou. Na jeho herectví má pak bezesporu vliv i chování, které má jako člověk přirozené.

Mladý Ladislav Lakomý byl na herce poněkud nesmělý. V knize Postavy brněnského jeviště byl charakterizován takto: „Je pravda, že se mu nedostávalo oné zdravě drzé a mladistvě komediální naturity jeho vrstevníků, jako by ho brzdila nesmělost vychované slušnosti či sebeironické racionální analýzy...“ Dufková, Srba (1984:697). Při obsazování do rolí obvykle režiséři k těmto faktorům přihlíží. I když není to vždy tak, že by musely být postavy obsazovány pouze podle toho, do jaké role by se hodily režisérovi v civilu. Někdy je tomu právě naopak. Do role princezny jsou obsazovány kypré ženy s ostrými rysy, ale právě tohle už na jevišti svým způsobem hraje.

Je jasné, že ani herecké začátky brněnského umělce nebyly zcela bezchybné. To dokazují zejména jeho první čtyři roky v Divadle bratří Mrštíků. „Ukázalo se příznačné, že ve většině postav blízkých hercovu skutečnému věku, se prosazovala především intelektuální složka Lakomého osobnosti, zatímco vůle svazovala do křeče, topornosti a nedostatečného zvládnutí fyzické podstaty“ Dufková, Srba (1984:697).

V Maryši (1959,) kde sehrál tehdy třicetiletý Ladislav Lakomý roli Lízala, vzešlo najevo, že to bylo způsobeno spíše jeho urputnou snaživostí, než špatným zvládnutím vyjadřovat herecké myšlení v dané postavě. V onom poněkud rozpačitém hereckém počátku se prokázalo, že budoucnost Ladislava Lakomého leží zřejmě především v příštích charakterních rolích, a to nejspíše intelektuálního zaměření, neboť milovník a „komicky mladý“ jsou vzdáleni jeho naturelu (Dufková, Srba, 1984).

Jaké jsou žánrově, či typově vhodné role právě pro Ladislava Lakomého je otázkou. Jednak tenhle faktor se s věkem mění a zároveň to byl herec tak velkých kvalit, že v tuto chvíli je víceméně spekulací, jakou roli by právě on nedokázal sehrát, lépe řečeno či by v jeho podání nevyzněla dobře. Nicméně samozřejmě jako každý herec měl i on role, které mu příliš nesedly. Mezi takové figury patří kupříkladu Generál v Anouilhově Valčíku toreadorů (1963), který nebyl v souladu s jeho hereckými možnostmi a danostmi (Dufková, Srba 1984).

Za svůj život si nepochybně vyzkoušel celou škálu rolí s nejrůznějšími charaktery. Pravdou je, že v Divadle U stolu byl tento umělec skutečným mistrem svého oboru a předvedl to v nejedné inscenaci. Jednu slabinu jeho herectví ale má. Je to zajisté způsobeno zejména repertoárem divadla, který se nese v podobném duchu, ale je nutné zmínit, že přestože své role ztvárnil na výbornou, v jistém slova smyslu bychom mohli říct, že titulní postavy, které zde vystihl, si byly poměrně podobné. Přinejmenším jeho figury nebyly odlišné natolik, aby herec diváka překvapil zcela novými gesty či pohyby. Nicméně je třeba si uvědomit, že hry ve kterých měl takto velkou úlohu, obvykle nebyly uváděny na repertoáru divadla současně.

Herec tvrdil, že nikdy netíhl k rolím vyloženě komediálního charakteru. A přestože si za svůj život zahrál spousty a spousty divadelních rolí, sám prohlásil, že si vždy toužil zahrát Hamleta či Richarda III. Nebyl snad vhodným kandidátem pro tyto role? Nebo ho prostě jen nešťastnou náhodou minuly?

Eugenie Dufková při rozhovoru s ním ve své knize Letokruhy Ladislava Lakomého píše: "Kouří. Vypráví klidně, otevřeně a mírně, odpovědi míří přesněji než otázky. I muži mají třináctou komnatu. Jako kdyby tato enkláva zůstávala kdesi na pozadí jeho života. Pohotový glosátor a oblíbený společník se líbil ženám, neboť ženy, jak kdosi pravil, se zamilovávají ušima a on dobře věděl, jakým slovem má zavadit o ženskou duši. Vlastnosti? Má v jistých situacích zatvrzelého ducha a když si umane, zatvrzele jedná. Závist, pýcha, ješitnost se v jeho duši neuchytily. Neměl vystupování suveréna, troufalou sebejistotu, s níž se mnozí jeho kolegové prosazovali v představeních divadelního studia již ve škole. Jeho zbraně byly jiného druhu: intelekt, inklinace k sebeironické analýze, trpělivost" Dufková (1998:22).

Z této interpretace se dá jasně vyčíst, kým Ladislav Lakomý byl a v čem tkvěly jeho přednosti. Při vytváření svých rolí většinou čerpal ze svého okolí. Často pozoroval lidi,

ale jak sám pravil: „...nemohu říci, že bych se učil ze života. Divadelní role jsou smyšleny, zajímal jsem se vždycky víc o život postavy než o to, jakými vnějšími prostředky ji vybavit...“ Dufková (1998:124). Také zdůrazňoval, že se vždy snažil o to, aby jeho herectví vycházelo ze samotné postavy. To se týká zejména jednání jeho divadelní role. Kupříkladu soustředil se nejvíce na to, jak jeho objekt asi mluví, přemýšlí, jaká přitom používá gesta či jakým způsobem se pohybuje.

On sám byl v civilu člověkem vstřícným a laskavým. V jeho podmanivém hlase a zároveň v jeho vystupování byla ukryta jakási zvláštní něha, která byla často znát i na jevišti. „V osobním styku je to muž vnímavý, skoro až šarmantní, jeho herectví nedělá hluk a nevolá dívejte se! K ženám se chová dvorně, dovede poutavě vyprávět a když chce, aby kolem bylo veselo, jeho oživující duch dokáže výstižně a neurážlivě napodobit koho si zamane, a z paměti vydolovat co se mu zachce“ Dufková (1998:48).

3 DIVADLO U STOLU

Myšlenka Divadla U stolu se původně zrodila u Františka Derflera (jenž je zároveň předním členem Mahenova divadla v Brně) na přelomu roku 1988/1989. Ten svoji vizi realizuje a vzniká tak společenství přátel, kteří mají zájem číst scénické texty či inscenovat hry tvůrců především takových, jejichž jména se nachází na listinách zakázaných autorů. V této době divadlo nemělo svoji stálou scénu. Šlo spíše o bytové prostory a různé kluby, kde se odehrávala představení. V letech 1991-1997 činnost divadla prakticky uvadá. Veškerá aktivita se smrkne pouze na občasné reprízování některé ze svých her na Malé scéně Národního divadla v Brně.

Roku 1998 Divadlo U stolu obnovuje na popud Petra Oslzlého (ředitele CED) svoji činnost. Jejich působištěm se stává sklepní scéna Divadla Husa na provázku, kde Divadlo U stolu působí jako občanské sdružení. Od ledna 2005 se pak stalo společně s Divadlem Husa na provázku a HaDivadlem třetí brněnskou scénou CED. Jde o nejskromnější experimentální profesionální brněnskou scénu. Prostor má poměrně malou kapacitu. Je zde zhruba 70 míst pro diváky. V dramaturgickém plánu divadla je uvedeno, že by chtěli hrát zhruba dvě až tři premiéry ročně a inscenovat své kusy alespoň čtyřikrát měsíčně. Tato prognóza se jim vyplnila.

Divadlo nemá stálý herecký soubor. Spolupracují na principu externích umělců, kteří se vybírají vždy pro konkrétní inscenaci. Nicméně jsou některé osobnosti vyzývány

divadlem k opakované spolupráci. Mezi takové herce bychom mohli bezesporu zařadit i Ladislava Lakomého. Z dalších často obsazovaných postav tohoto Divadla si lze připomenout i Igora Bareše, Petra Štěpána, Viktora Skálu, Jana Mazáka, Ladislava Koláře, Jana Kolaříka, Helenu Dvořákovou, Evu Novotnou, Petru Bučkovou, Helenu Čermákovou, Petru Hřebíčkovou, Eriku Stárkovou, Marii Durnovou a jako malíři a scénografovi nelze odepřít podíl ani Milivoji Husákovi. S již jmenovaným divadlem spolupracuje i choreografka Hana Halberstad a jako skladatel zde často tvoří Zdeněk Kluka. Jistě bychom měli zmínit i herce, režiséra, dramaturga a zároveň i zakladatele a uměleckého šéfa divadla Františka Derflera.

Dramaturgie divadla se věnuje především spirituálně orientovaným textům. Jejich repertoár se často dotýká existenciálních otázek lidského bytí. Leckdy jsou zde zdramatizovány klasické hry a stejně tak i nejrůznější literární předlohy či básnická díla. Vzhledem k malému jevištnímu prostoru je dramaturgie nucena soustředit svou pozornost spíše na výběr komorních dramát, popřípadě na hry či předlohy, které čítají tak čtyři až pět postav. V opačném případě je režisér tlačěn k tomu, aby se soustředil na hlavní dějovou linku hry a tím scénář seškrtal tak, že není třeba vedlejších rolí.

Hry Divadla U stolu bývají vystavěny především na hereckých výkonech a na práci s textem a slovem. Herec se během představení nachází v bezprostřední blízkosti diváka prakticky neustále. Tato blízkost má na obecnstvo obrovský dopad. Dvě stejné inscenace pak vyzní úplně odlišně ve sklepní scéně a kupříkladu v Janáčkově divadle. Najdou se proto i takoví diváci, kterým je intimita takového druhu až nepříjemná. Svůj podíl na tom mají i textové předlohy, které Divadlo U stolu dramaturguje.

Toto divadlo bychom mohli zařadit do kategorie chudého divadla, kde není tolik důležitá hudba nebo scéna, ale diváka zde zaujme zejména herec a jeho výstup. Obecnstvu, které navštěvuje tento typ divadla, se nezřídka dostává jakési katarze skrze umělecké dílo.

Tím, že se jedná o komorní scénu, jež klade důraz na herecké projevy, je tedy trošku znevýhodněná scénografie. Protože divadlo tohoto typu nemá takové možnosti k vytvoření velkolepé scény jako kupříkladu Městské divadlo Brno, je Divadlo U stolu nuceno pracovat s minimem scénografických prostředků. Zvláště proto je pozoruhodné, jakou fungující scénu dokáže ústřední výtvarník Milivoj Husák vytvořit a to i přesto, že nemá k dispozici oponu či točnu. Tradiční pojetí scény dvorního scénografa Divadla U

stolu je proto většinou skromné, až asketické prostředí, jemuž atmosféru dopomáhá dotvářet především světlo. Scénické návrhy až po kostýmy si obvykle tento nadaný výtvarník navrhuje sám. Dokonce poskytuje režisérovi některé své vlastní tipy, jak by se dal objekt v daném představení využít. Milivoj Husák je divadlu scénografem se svým vlastním rukopisem.

Sklepní scéna Divadla U stolu má své specifické kouzlo. Tento prostor přímo vybízí k inscenování právě takových kusů, jakými se František Derfler zabývá. Mnohdy je to právě ono podzemní jeviště, které inscenacím se složitými filozofickými myšlenkami výrazně prospívá. Konkrétně dramaturgie Durychovy Boží duhy, by jistě na velké scéně k divákovi nedolehla tak intenzivně, jako je tomu právě v Domu pánů z Fanalu. Nicméně nevýhodou tohoto prostoru je fakt, že podobných divadel, která by se mohla pochlubit takovou scénou, není mnoho. Problém potom nastává při hostování, kdy je soubor nucen uchýlit se pod střechu jiného divadla. Jakmile je totiž dramaturgie vytvořena právě pro tuto konkrétní sklepní scénu, v jiném prostředí může inscenace výrazně utrpět. Přenášet tedy hotový zdramatizovaný kus je poměrně náročné. Další nevýhodou místa, kde divadlo tvoří své hry, je příchod na scénu. Slabina tkví v nedostačujících možnostech přístupu herců na jeviště. K tomu je možné využít pouze dva vchody. Jedním z nich je chodba vedoucí zezadu jeviště a druhým vstupem je ten, kterým vchází publikum do hlediště. Druhý vchod tedy vede přes diváky a vzhledem k nízké kapacitě prostoru bývají někteří divadelní nadšenci usazováni i do uličky. Poté je tedy někdy zcela nemožné tento vstup použít.

Rozdíl mezi velkým a malým divadlem nastává také při vytváření kostýmů. Zatímco na scénách s velkou diváckou kapacitou nemáme šanci vidět herce v bezprostřední blízkosti, je jasné, že i při šikovném nasvícení, diváckému oku ledacos unikne. U komorních scén, kde divák i z poslední řady vidí téměř vše, je naopak nutné si s kostýmem více vyhrát, například i s tím z jakého materiálu bude vyroben. Z toho důvodu by se měl kostýmní výtvarník soustředit především na barvy, detail a prvky, jež jsou pro daný oděv charakterotvorné. Je důležité, aby ošacení herců nebylo extrémně výrazné, neboť pak by takový kostým mohl diváky rušit a odpoutávat tak zbytečně pozornost obecnostva od hereckých výkonů.

Divadlo U stolu uvedlo po svém obnovení již přes třicet inscenací. Mezi nejúspěšnější patří Durychova Boží duha, která byla oceněna cenou Nadace českého literárního fondu. V současné době se s tímto divadlem můžeme setkat několikrát do měsíce ve sklepní scéně Divadla Husa na provázku.

4 OBSAZENÍ LADISLAVA LAKOMÉHO V DIVADLE U STOLU

4.1 Scénická čtení, inscenace

Sezona 1998/1999

Na přelomu tohoto roku proběhlo slavnostní zahájení činnosti Divadla U stolu na půdě CED. Při této příležitosti se hrála obnovená premiéra inscenace "A slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi".

Alchymista

Následovala inscenace čtvrtá s názvem Alchymista. Šlo o scénické čtení ze světově proslulého románu o cestě za osobním příběhem. Východiskem k této dramatizaci nebyl jen překlad Pavly Lidmilové, ale i rozhlasový scénář, jež byl původně připraven roku 1997 pro Český rozhlas. Prostřednictvím herců je divákům předáván příběh pohádkového nádechu. Španělský pastýř je na své životní cestě za pokladem během které získává odpověď i na daleko hlubší otázku, jež se týká posvátnosti světa. Příběh lidem říká, že život každého z nás má individuální smysl a je jen na nás jak se k tomu postavíme (program k inscenaci, bližší informace neuvedeny). Ladislav Lakomý zde má jednu z hlavních úloh. Hraje vypravěče a po celou dobu je přítomen na scéně. Zároveň jako jediný svůj text čte z papírů. Sedí na židli v civilním oděvu a jeho nezaměnitelný hlas v této inscenaci skvěle vyniká. Brněnský umělec prakticky vypráví příběh, který ostatní herci pouze dokreslují a zároveň dotváří a dokresluje atmosféru celého představení. Kritik Vít Závodský ve své recenzi k Alchymistovi napsal že: „Na jednoduché scéně využívající několika magických znaků (kruh, čtverec, trojúhelník, jehlan pyramidy) probíhaly spíše statické dialogy zkušeného, lidsky přesvědčivého F. Derflera s mladým Santiagem... Stylizovaná herecká složka se vhodně vyhýbala interpretační popisnosti, ulámat schematizující předloze hroty poučující doslovnosti se jí však příliš nedařilo“ Závodský (1999).

Poutník na zemi

Pátou inscenací Divadla U stolu je Poutník na zemi. Jedná se o scénické čtení z próz a esejů Jana Čepa. Scénář je koncipován jako dialog mezi jeho prozaickou a esejistickou tvorbou. Ve svých textech autor hledá především „Smysl lidského života – starost o naplnění života, úzkost z jeho zmaření. Poutnictví – cizinectví na zemi, osamocení lidské duše, nenávratnost každého okamžiku, závrať loučení, součinnost „metafyzické úzkosti i metafyzické naděje“ (program k inscenaci, bližší informace neuvedeny). V představení tyto texty střídavě vypráví Ladislav Lakomý a František Derfler. Divadelní kritik Josef Mlejnek popsal výkony protagonistů a scénu Milivoje Husáka takto „Oba čteči přednesli Čepovy texty přesně a strmě po duchu, beze stopy zbytečného psychologizování nebo kazatelské dikce. Pod cihlovou sklepní klenbou dominoval oprostěné scéně se dvěma židlemi závěsný čtverec z plexiskla s otisky rukou a popsaný textem, který se v různém nasvícení přímo magicky proměňoval“ Mlejnek (2000:7).

Boží duha

Další inscenací v pořadí, kde účinkuje herec Ladislav Lakomý, je devátá hra s názvem Boží duha. Dramatizace obsadila třetí místo v anketě Divadelních novin o Inscenaci roku 2001. V celostátní anketě odborné divadelní kritiky o ceny Nadace Alfréda Radoka byla nominována v kategoriích:

1. Nejlepší inscenace roku 2001, 2. Mužský herecký výkon roku 2001, 3. Divadlo roku 2001 4. Talent roku 2001, kde kandidátkou na umístění byla Ela Lehotská. Zároveň inscenace výrazně přispěla k umístění Divadla U stolu na druhém místě v kategorii Divadlo roku 2001. Františku Derflerovi byla udělena Výroční cena za dramatizaci novely a režii od Nadace Českého literárního fondu za rok 2001 a rovněž získala diváckou cenu na celostátní přehlídce České divadlo 2004/2005. Tuto inscenaci považuji za jednu z klíčových, a proto se jí budu ještě nadále věnovat v kapitole Boží duha.

Král Oidipús

V jedenácté inscenaci s názvem Král Oidipús byl Ladislav Lakomý opět angažován, tentokrát zde ztvárnil roli Teiresiáse. Pro svou režijní koncepci si František Derfler vybral překlad Jiřího Gruši a Karla Krause, jež byl původně pořízen v roce 1970 pro Divadlo za branou. „Domníváme se, že při veškerém krácení a ohledech ke zmíněné konkrétní inscenaci v nejmenším nenarušuje strukturu Sofoklovky tragedie a zachovává strhující

drama thébského krále v jeho tvarové a významové plnosti. A především: ze všech českých překladů je tento nejvhodnější pro zvolené inscenační řešení v komorním prostoru sklepní scény, kde Divadlo U stolu působí“ Bubeník, Husák, Derfler (2002). Role Ladislava Lakomého zde nebyla příliš velká. Svou postavu slepého Theiresiáse ztvárnil jako moudrého patrně i lehce zlomyslného muže, který rád mluví v hádankách. Pohrál si zde i se změnou hlasu a to i přesto, že zde neměl tolik prostoru. Nejen vzhledem k hercovu věku, by se jistě mělo ocenit i to, jaké pohyby Theiresiásovi propůjčil. To že byla jeho postava slepá, znázornil jednak pomocí hole, která mu pomáhala orientovat se v prostoru, ale i bez hole se jako slepec pohyboval velmi věrohodně.

Dům U tonoucí hvězdy

Ve dvanácté inscenaci Divadla U stolu Dům U tonoucí hvězdy byl Ladislav Lakomý opět obsazen. Spolu s Igorem Barešem zde figuruje v hlavní roli. Vzhledem k tomu, jaký prostor tato role umělci poskytuje, bych se ráda inscenaci věnovala hlouběji v kapitole Dům U tonoucí hvězdy.

Mrtvá kočka

Mrtvá kočka je v pořadí čtrnáctou inscenací Divadla U stolu, na které se podílel herec Ladislav Lakomý. Tento kus bychom jistě řadili do kategorie scénických čtení. Jedná se totiž o scénickou hříčku z textů zenových koanů. „Čerpá z textů zenových říkadel, překážek, básniček, koanů, přísloví a povídek přeložených Václavem Cílkem, které pod stejnojmenným názvem vydala jako svůj 119. svazek Pražská imaginace v roce 1992. Hříčka je stavěna jako společné přemýšlení, rozmlouvání, dialogy, disputace dvou protagonistů za asistence třetího: mladého učně. Inscenace je soustředěná především k paradoxní povaze koanových textů, pracuje s prvky dynamické scénografie a výrazového tance“ Bubeník, Husák, Derfler (2004). V kontextu dosavadní divadelní praxe divadla bychom jistě mohli říci, že jde o určité odbočení od stálé dramaturgické linie. Skrze toto scénické čtení se Divadlo U stolu pokusilo o kontakt s odlišnou spiritualitou. Ladislav Lakomý v roli Mistra spolu s Františkem Derflerem vypráví různá moudra nebo příběhy. Občas své texty čtou přímo z papírů, jindy je naopak říkají z paměti. Často oba mluví v hádankách. Vít Závodský se k představení vyjádřil velmi výstižně a sice „V mozaikové skladbě s potlačenou dějovostí, ale vystopovatelnou vnitřní strukturou, jsme nejprve nenápadně vtahováni do jemné škádlivé disputace dvou starších, mírně

individualizovaných mnichů „mistrů“ – otázky a pochybnosti vnášejícího Františka Derflera a humorný nadhled uplatňujícího Ladislava Lakomého. K nim se záhy připojí poučenichtivý i odlišný generační pohled reprezentující učeň v podání Roberta Mikluše“ Závodský (2004:17).

Tragická historie o doktoru Faustovi

Pro úplnost rolí angažujících herce Lakomého v Divadle U stolu stojí za zmínku i patnáctá inscenace s názvem Tragická historie o doktoru Faustovi. Představitelem Lucifera je zde právě Ladislav Lakomý. Nicméně, jeho postavu na jevišti nevidíme. Jedná se pouze o krátkou reprodukovanou nahrávku, které propůjčil svůj hlas právě tento umělec. „Počet postav je oproti Marlowově textu omezen na čtyři klíčové postavy a sbor, z něhož se rekrutují některé menší role (Pekelná nevěsta, Helena Trójská, Žebračka). Postavy Dobrého a Zlého anděla a rovněž postava Lucifera jsou zpřítomněny jen hlasem z nahrávky. Inscenace pracuje rovněž s fragmenty z rozhlasové nahrávky lidové loutkové hry o Faustovi a včleňuje do děje loutku Fausta, Anděla a Ďábla“ Bubeník, Derfler, Holešínská (2006:170).

Láhev je prázdná, zůstalo jen trošítku na dně

Ladislav Lakomý se podílel i na šestnácté inscenaci tohoto divadla Láhev je prázdná, zůstalo jen trošítku na dně. Pod tímto názvem se ukrývá Čechovova dramatická studie Labutí píseň. Tato dramaturgie je jednou z nejpůvodnějších, na které se umělec podílel a zároveň zde byl výše jmenovanému herci poskytnut velký prostor pro rozvíjení jeho herecké postavy. Podrobný rozbor inscenace uvedu v samostatné kapitole Láhev je prázdná, zůstalo jen trošítku na dně.

Macbeth

Hra s názvem Macbeth je v pořadí devatenáctou inscenací Divadla U stolu. „Úprava je přirozeně vedena jistou inscenační představou a možnostmi i limity scény, kde Divadlo U stolu pracuje. Respektuje však text a snaží se neporušit strukturu hry. Počet účinkujících je omezen na dvanáct: všechny klíčové postavy plus čarodějnice a dva muži střídající se v řadě epizodních figur“ Bubeník, Derfler, Holešínská (2006:173). Všechny postavy ve hře hovoří ve verších. Herec Lakomý byl obsazen do role Duncana, kterého

sehrál na jedné straně jako štědrého a laskavého vládce, ale na straně druhé je to muž, který dává najevo možná až přílišnou náklonnost k manželce svého přítele Macbetha.

Zapomenuté světlo

Posledním představením, kde Ladislav Lakomý v Divadle U stolu působil, je dvaadvacátá inscenace s názvem Zapomenuté světlo. Autor knihy Jakub Deml ve svém díle Zapomenuté světlo popisuje existencionální děs, pocity zmaru a také zpochybňuje mezilidské vztahy a v nich člověka, který nemůže nalézt klid. „Scénická adaptace Demlova Zapomenutého světla vychází především ze stejnojmenné básnickovy knihy, těží však i z jeho textů dalších: Miriam, Píseň vojína šilence, Život, jak já jej vidím, Rodný kraj, a především z výboru Demlových snových textů Můj očištěc (Hrad smrti, Hrající revolver, Cizinec, Sny o Praze, Sen o chlebě, O Benediktu XV., Noc)“ Bubeník, Derfler (2008). V dramatinaci Divadla U stolu byla inscenace rozdělena do deseti obrazů, kde se mezi sebou prolínala realita a sen. Monolog, jenž vypráví J. Deml byl zpestřen o vstupy tří postav (Zezulka, Ona, Neznámý). Roli Neznámého ztvárnil právě Ladislav Lakomý. Jeho figura byla částečně spjata s elementem smrti. Tomu napomáhá už i kostým, kterým je velký černý klobouk a kabát. Celé odění je pak podtrženo líčením. Bledý až skoro bílý obličej, černé obočí, tenké červené rty a oranžově - hnědé stíny kolem očí. Neznámý se v inscenaci náhle zjeví a záhy zase zmizí. Brněnský herec zde neměl mnoho prostoru pro rozvíjení své postavy. Neznámý v jeho podání vypráví nejrůznější moudra, sem tam pronáší věci, jež jdou jen těžko pochopit, a především prorokuje smrt a poukazuje na to, že všechno má svůj čas. Každé bytí má svůj konec a začátek. Tato memento pronáší s neuvěřitelnou lehkostí a úsměvem na tváři. Místy má divák i pocit, jakoby se snažil dát najevo lítost, ovšem jeho lítost je cíleně falešná. To dává celé postavě charakter moudrého leč mírně sarkastického člověka. „Titul navazuje na inscenace z díla F. Bridela, K. H. Máchy, K. J. Erbena, Jana Čepa, Jaroslava Durycha. Jde o jednu z dramaturgických linií, kterou divadlo programově sleduje“ Bubeník, Derfler (2008).

Pro úplnost veškeré činnosti Ladislava Lakomého v daném divadle ještě chybí zmínit jeho angažování ve Večerech poesie a literárním cyklu Ale báseň je dar a stejně tak je nezbytné doplnit akce konané v Divadle U stolu, na kterých se tento umělec rovněž podílel.

4.2 VEČERY POEZIE

Zamlčené oblasti

Šlo o „čtení z pozdní poezie nositele Nobelovy ceny Czeslawa Milosze, velkého metafyzického autora 20. Století, propojujícího básnický jazyk s teologickým sluchem. Verše hlubokého zamyšlení nad životem. Mužná, často hořce nesmířená polemika s Bohem i se sebou samým“ Bubeník, Derfler, Holešínská (2006:169). Autor kritiky Vít Závodský napsal, že „Při citlivě uplatněné hudební složce dali oba zkušené interpreti (Ladislav Lakomý a František Derfler) zaznít rozličným tematickým i výrazovým nuancím Miloszovy tvorby. ... Pod cihlovou klenbu umístil Milivoj Husák pouze dvě židle a centrální obdélníkový obraz. Rozličným nasvícením civilně oděných, střídajících se i v dialog vcházejících protagonistů, či reliéfní struktury akrylového plátna, dosáhl Husák jemného optického efektu, který přispíval k jevištnímu umocnění moralistova slova“ Závodský (2003:20).

Zdi

Představení bylo sestaveno jako montáž z poezie Vladimíra Holana a Jana Zahradníčka. (Bylo uvedeno ke stému výročí narození obou básníků a odehrálo se 5. 5. 2005 ve sklepní scéně divadla.) Divadelní a literární teoretik a kritik Vít Závodský se ke scénáři Jaroslava Nováka vyjádřil takto „Leitmotiv zdi chápal nejen jako obecné limitování lidského bytí, nýbrž rovněž coby symbol existenciálního osamění a v případě politického vězně Zahradníčka také až příliš konkrétních stěn žaláře“ Závodský (2005:17). V představení účinkoval Ladislav Lakomý s Františkem Derflerem a ke spolupráci byly přizváni tři herci z Městského divadla Brno. Vít Závodský dále píše „Do sugestivního sklepení Domu pánů z Fanalu v plasticky nasvěcované výpravě Milivoje Husáka (holý prostor s židlemi, zmuchlanými papíry a sádrouvou hlavou ženy) byly rozmístěni herci do víceméně statických, občas variováných mizanscén. S neokázalou cudností pak byl zvýrazněn sólový nebo naopak dialogický ráz předloh. Těžištěm holanovského výběru byla hned úvodní Óda na radost a poté Noc s Hamletem. Lakomého zahradníčkovské ukázky kulminovaly v apokalyptickém Znamení moci a verších o Brně či z vězení“ Závodský (2005:17).

4.3 VEČERY LITERÁRNÍHO CYKLU: ALE BÁSEŇ JE DAR

Dej rty mé nocím, smrt mou lásce

V rámci tohoto cyklu byl uveden večer věnovaný 100. výročí narození Františka Hrubína pod názvem: Dej rty mé nocím, smrt mou lásce. Ladislav Lakomý zde vystoupil spolu s Františkem Derflerem a Jakubem Šafránkem za hudebního doprovodu Jaromíra Hniličky.

4.4 JINÉ AKCE KONANÉ V DIVADLE U STOLU

Setkání k 85. narozeninám Zdeňka Rotrekla

Ve sklepní scéně Divadla U stolu se odehrálo odpoledne „spřízněných“ duší pořádané nakladatelstvím Atlantis. Na programu bylo pásmo z autorových veršových, prozaických i memoárových spisů. Za hudebního doprovodu zde účinkovali Ladislav Lakomý spolu s Františkem Derflerem. Ve druhé části programu se pak promítal dokument s názvem Nezděné město.

Dům strach

Vzpomínkový večer věnovaný památce Jana Zahradníčka byl pořádaný Společností odkazu tohoto básníka. Byl zde promítán premiérový film Petra Barana Dům strach, který byl natočen z fragmentů poezie a dopisů z vězení Jana Zahradníčka. „Nedlouhý pořad Dům strach, nazvaný podle sbírky vznikající ve vazbě v první polovině 50. let a poprvé vydané r. 1981 v Torontu, byl scénograficky velmi skromný: v příznačně klaustrofobním sklepení Domu pánů z Fanalu vystačil jen se stolem, dvěma židlemi, básnickým posledním portrétem a projekčním plátnem. Dlouholetí ostřílení protagonisté DUS František Derfler a Ladislav Lakomý za součinnosti violoncellistky Terezy Richtrové úvodem i poté četli Zahradníčkovy veršované i prozaické texty“ Závodský (2009:16-17). Večer byl spojen s možností zakoupení publikace Jana Zahradníčka: Mezi nás prostřena noc... (Dopisy z vězení ženě Marii).

Vybereme-li si tři inscenace daného divadla, ve kterých umění Ladislava Lakomého mělo velký prostor vyniknout, zvolíme jistě Boží duhu, Dům U tonoucí hvězdy a Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně. Tím samozřejmě nechci znevýhodnit ostatní tituly, zejména pak Alchymistu, Poutníka na zemi či Mrtvou kočku, kde měl zkušený brněnský herec opět velký prostor. Nicméně ráda bych podotkla, že vzhledem k tomu že se jedná

o scénická čtení, byla úloha brněnského herce spíše vypravěčská. Nešlo zde tolik o herecké umění jako takové, ale dramaturgie byly spíše vystavěny jako vyprávění hříček či příběhů. Obecenstvo při těchto kusech mohlo ocenit především nezaměnitelný sonorní hlas herce.

5 BOŽÍ DUHA

Boží duha byla jednou z neznámějších a nejdoceněnějších inscenací Divadla U stolu vůbec. O čemž vypovídají nejen veškerá ocenění, která tato dramaturgie získala, ale i představení samotné. Není to zcela běžné, ale skoro ve stejnou dobu si režisér Jan Antonín Pitínský v Klicperově divadle v Hradci Králové vybral pro svou inscenaci stejného autora i tu samou prózu. Premiéra se tam odehrála 1. prosince 2001, což je asi týden po premiéře v Divadle U stolu (24. listopadu 2001). Inscenace pod vedením režiséra Pitínského ovšem nepřinesla takové ohlasy jako ta z Domu pánů z Fanalu. Kritička Marie Boková napsala, že „J. A. Pitínský nastudoval v Hradci Králové zalidněný obraz s rozporuplným výsledkem. František Derfler přišel s asketickým, přerývaným, mlčenlivým dialogem dvou osamělých poznamenaných lidí – a tento vzhled do obtížně uchopitelného Durychova díla je mimořádně přesvědčivý“ Boková (2002).

Jedná se o poválečnou novelu, která byla Jaroslavem Durychem dokončena v roce 1955. Knižně však směla vyjít až v roce 1969, tedy až po smrti autora (*1886 – 1962). „Scénář vychází z knižního vydání Boží duhy roku 1969 a 1991, vytváří textový základ pro pokus o jevištní uchopení této jedinečné Durychovy novely“ Bubeník, Husák, Derfler (2001). Scénář koncipoval František Derfler takto „Scénář koncentruje Durychův text do pěti obrazů, odehrávajících se v trojím prostředí jednoho proměnlivého jevištního prostoru. Ponechává dvě ústřední postavy. Vypouští nehratelné či pro jevištní zpracování nepodstatné popisné pasáže, dialogy krátí a zhušťuje, místy nepatrně zasahuje do textu tam, kde by replika zněla příliš „knižně“ a samozřejmě vypouští popisné odkazy, které lze na jevišti zpřítomnit konkrétním jednáním. Při všech těchto nezbytných úpravách scénář respektuje předlohu, snaží se nezkrasit smysl a hlavní motivy Durychova díla, nic nemění, svévolně nepřepisuje, pracuje výhradně s autorovým textem“ Bubeník, Husák, Derfler (2001).

V pusté krajině v zemi nikoho se odehrává příběh dvou raněných lidských duší. Příběh - nepříběh se zaměřuje zejména na odsun sudetských Němců po druhé světové válce. Jde

o dvě ústřední postavy Durychovy Boží duhy a o dvě jediné postavy inscenace Divadla U stolu. Jsou jimi starší Čech, jež v předloze samotné stejně tak jako v Derflerově drammatizaci nemá žádné jméno, je nazýván prostě jen ON (Ladislav Lakomý). A ženský element ve hře zastupuje mladá Němka ONA (Ela Lehotská). Oba protagonisté se po dlouhé cestě životem setkávají, aby se vzájemně vypovídali ze svých hrůzných zážitků, které jim přinesla válka. Šlo o osudové setkání, při kterém ON pochopil, že právě našel vytoužený cíl své cesty. V předloze, stejně tak jako v inscenaci narážíme na motiv bloudění a hledání ztraceného ráje. ONA je ženou silnou, je to člověk, který zažil mnoho utrpení. To, že přežila nejrůznější muka, může být náhoda, mohla na tom však mít i vlastní zásluhy, ale možná, že za to mohl právě osud. Možná, že přežila právě proto, aby se mohla setkat s oním starým mužem a najít v něm rozřešení, stejně tak jako ho on našel právě v ní. Postupem času se postavy vzájemně sblíží, což vyvrcholí tím, že spolu začnou plánovat dítě. Novela vypráví o osudu člověka, o jeho smyslu existence tady na Zemi a o Bohu a jeho milosrdenství.

Celé představení se odehrává při tzv. šerosvitu. Scéna jako by byla zahalena do mírného přitímní. Díky této atmosféře se divák velmi dobře dokáže koncentrovat především na herecké výkony a obsah slov, na kterých je tato komorní inscenace postavena. Scénografovi byla při realizaci scény ponechána volná ruka. Vzhledem k tomu, že režisér nelpěl na dodržování scénických poznámek, mohl dvorní scénograf U stolu nabídnout i nejrůznější nápady na scénická řešení. Prostor jeviště je pomyslně rozdělen do tří prostředí.

Jedním z nich je nevládný kraj, druhým kostel a třetím skromně zařízená místnost neznámé chaloupky. Tato místa se navzájem prolínají. Ve skutečnosti to na scéně vypadá tak, že v úplně zadní části jeviště se nachází velká rakev s poklopem, která je vyrobena z oprýskaných starých prken. V inscenaci rakev symbolizuje pohřbívání mrtvých a zároveň je jakousi osou celého příběhu. Milivoj Husák dokázal na scénu přenést nejen rakev, ale zároveň i hrob. Vyřešil to tak, že otevřel na jevišti propadliště, přes něj položil dvě velká prkna a teprve na ně umístil rakev. Kousek od rakve se ještě povalovala spousta starých prken. Tyto desky pak byly využity k zasypávání hrobu. (Výtvarník nechal herce vyjmout dvě desky, na kterých truhla stála, aby mohla být následně spuštěna do propadliště. Tím pádem na scéně vznikla díra, přes kterou byla za

pomocí obou protagonistů naskládána přebytečná prkna.) Výsledek působil opravdu věrohodně a skvěle dotvářel celkovou náladu scény.

Celý hrací prostor byl pokryt suchými listy. Před místem symbolizujícím krajinu se nacházelo selské lůžko s opotřebovanou a mírně ušpiněnou duchnou a polštářem. Naproti postele stál čtvercový stůl a u něj byly dvě staré židle. Nad touto částí, jež tedy simulovala prostor chaloupky, byl ze stropu zavěšený plastový fragment. Šlo o černý plastový obdélník, který byl přepůlen trhlinou. Tím, že nad obdélníkem svítily reflektory, mohlo skrz trhlinu pronikat světlo. Proud světla, jež dopadal na podlahu, mohl symbolizovat duhu či krajinu. Výtvarník použil trhlinu také jako symbol destrukce a hrozby. Zároveň byl celý fragment jakožto geometrický tvar velmi neosobní a na jevišti působil i kontrastně ke zbytku ošumělé, zašlé ale přitom lidské a osobní scény. V přední části byl pak hlavní dominantou bronzový zvon, který byl zavěšený ze stropu. Znázorňoval prostor kostela. Zatímco někde je prostor scény velmi konkrétní, jsou i místa, která jsou diváky pouze tušená. Pak už jsou na jevišti rozložené jen různé doplňky jako například svícen na stole, talíře, džbán, sklenice, starý klenkový kufr, staré zemědělské nářadí a rozbitý proutěný koš.

Pro tuto inscenaci byly zvoleny jednoduché leč výmluvné kostýmy. Ladislav Lakomý měl na sobě světlé kalhoty, zašlou bílou košili a tmavou vestu. V některých scénách byl oděn do tmavě zeleného dlouhého kabátu. Ela Lehotská hrála v dlouhé tmavší sukni, tmavozeleném svetříku a tmavomodré halence se vzorem a bílým límečkem u krku. Přičemž občas během inscenace jako byl kupříkladu příchod do světnice, měla přes sebe přehozený černý vlňák. Oba herci byly tedy oblečení do prostých, neutrálních kostýmů korespondujících s dobou, ve které se příběh odehrává.

Hudba v Boží duze byla složena ze skladeb Alfreda Schnitkeho, Arvo Pärta a Krzysztofa Pendereckého. Divadelní kritik David Kroča se však o hudbě evokující barokní a mystickou atmosféru vyjádřil, že místy může působit v asketické inscenaci nadbytečně. Většímu využití se zde dostalo nahrávce replik. Tyto repliky byly namluveny Ladislavem Lakomým a sloužily k tomu, aby herec netrpěl samomluvou, pakliže chtěl zveřejnit svůj vnitřní hlas. Tohle využití se zdálo být opravdu fungujícím. Ladislav Lakomý dokázal dobře sehrát to, co se linulo z reproduktoru. Divák tak získal pocit, že reprodukované myšlenky se právě honí herci hlavou. Na scéně byly ale i momenty, kdy mu jeho vnitřní

hlas našeptával něco, s čím on se zcela neztotožňoval a reagoval třeba úplně jinak. Jeho figura v závěru hry prohlásí: „Mám v sobě dva hlasy a nevím, který z nich lže“.

Herecké výkony by se daly považovat vskutku za brilantní. Byly to koncentrované výkony vyzrálého herectví známého umělce v kombinaci s hereckým uměním mladé herečky, jež v sobě skrývá jakési zvláštní kouzlo vnitřní čistoty a krásy. Obsadit Ladislava Lakomého do role takové formátu a dát mu tak obrovský herecký prostor, bylo opravdu šťastným rozhodnutím. V inscenaci dokáže bravurně střídat polohy. Žádný problém mu nečiní být v jedné chvíli rozčilený a z toho hned vnímavý a naslouchavý partner Ely Lehotské. Jelikož je ON po celou dobu inscenace právě tím, kdo se ptá na hrůzné zážitky a sám toho o sobě příliš neprozrazuje, získává divák pocit, jakoby si nesl své kruté tajemství, a přitom všem dokáže být oporou někomu druhému. Umí být ironický i pravdivý, dokáže dobře reagovat na svoji hereckou partnerku, stejně tak dobře jako ona na něj. Jsou chvíle, kdy jí odpovídá na otázku, a jsou i momenty kdy mluví, jako by se mu snad ani nechtělo odpovídat. Jeho herectví je přesvědčivě lidské. V roli ONOHO muže je smířený a přitom utrápený. Je zde zkrátka starším tajemným uzavřeným mužem, který zřejmě sám neví, kým vlastně je. Ladislav Lakomý má výborné výrazové schopnosti. Dokáže dobře zapojovat mimiku obličeje a to zejména oči. Mít slzy v očích při smutných pasážích pro něj není nesplnitelným úkolem, přestože když tento herec hraje, divák má pocit jakože vlastně ani nehraje. Publikum zkrátka jeho herectví vnímá tak, že vychází přímo z hercova nitra.

Postava, kterou Ladislav Lakomý předvedl, se bezesporu během dramatinace vyvíjí, stejně tak jako se vyvíjí jeho vztah k Ele Lehotské. Zpočátku, než se na scéně objeví ONA, herec předvádí klidné a soustředěné herectví. Jak už bylo zmíněno, hodně hraje očima a zároveň zapojuje ruce, které i když má volně u těla, jsou jakoby neustále připravené. Svůj monolog o zpusťšené krajině, který na začátku vypráví je procítěný, ale zároveň mluví tak, jakoby měl vztek. Pomalými ztěžklými kroky kráčí po jevišti, jemně přivírá oči a přitom se rozhlíží kolem dokola a sem tam si promne obličej. Je to obraz bloudícího člověka, který nemůže najít to, co hledá. Když dojde k setkání obou postav na scéně, (které se předtím neznaly), ONA z něj má nejprve trošku strach, který si on svým způsobem užívá a zároveň si jí za to dobírá. Ela je z jeho přítomnosti nejistá a ON se jí vysmívá a pohrává si s ní jako kočka s myší. Nejprve spolu hovoří tak nějak našťvaně a až k sobě nachází cestu je jejich rozhovor protkán i útěchou, se kterou k ní Ladislav Lakomý

promlouvá, pakliže se dozvídá o jejím trpkém osudu. Nicméně tato útěcha není úplně jednoznačná. Zejména ON přestože je dobrým člověkem nechce na sobě nechat znát jakoukoli slabost. Ladislav Lakomého je místy sarkastický a plný ironického smíchu, to je možná i proto, že je už válkou a hrůznými příběhy tak nějak otupělý.

Jeho chování vůči Ele Lehotské by se dalo označit za netaktní. Je-li to právě ONA, kdo položí otázku, ON často odpovídá stroze a jednoslovně. Svým způsobem je jeho jednání skoro až neomalené a to zejména v situacích, když se jí na citlivé otázky týkající se jejího osudu ptá tak, že skoro až vyštěkne věty jako kupříkladu „Proč?, No a?, Co?, Proč ne?“ a podobně. Postupem času se jejich vztah překlene do hlubšího a zároveň i více empatického. Herec Lakomý se stává více citlivým a dává najevo svou zranitelnost. Především ve chvílích, když je na jevišti sám, k němu plně doléhá její příběh. Ladislavovi Lakomému se v tyto momenty v očích zalesknou i slzy. Nicméně když je s ní, najdou se opět místa, kdy se jí vysmívá, či se za pomoci ostré gestikulace rukou a rychlé mluvy rozčílí. Tento umělec používá širokou škálu mimických výrazových prostředků a gest rukou, ale jeho pohyby zbytku těla jsou poměrně zkostnatělé. Kupříkladu, když naslouchá svému vnitřnímu hlasu, jen jemně nakloní hlavu a hlavně jeho obličej nám prozradí, že přemýšlí či rozjímá.

Kritické ohlasy k Boží duze vyšly vskutku kladně. Nejednen kritik psal o vydařených hereckých výkonech. David Kroča popisuje umění Ladislava Lakomého takto „Ladislav Lakomý hraje civilně, jeho projevu dominuje precizní mluvené slovo. Skvěle rozkrývá jednotlivé významy, mluví rozvážně, jako by každé větě dával ještě druhý, metaforický podtext“ Kroča (2001). Stejně tak nešetřil chválou ani na jeho hereckou kolegyni Elu Lehotskou „Mladá herečka vytvořila dynamickou figuru, pro niž jsou charakteristické výbuchy emocí ve vypjatých situacích, které vzápětí střídají okamžiky ztišení a pokory. Působí na první pohled nepřístupně, ale pod drsnou slupkou se skrývá křehké a zranitelné jádro“ Kroča (2001). Dalším kritikem, jenž chválil výkon zmiňovaného umělce, byl Josef Mlejnek. V Divadelních novinách se čtenář mohl dočíst, že „Inscenaci Boží duhy v brněnském Divadle u stolu lze chápat jako vyvrcholení spolupráce herce a režiséra Františka Derflera s autorem scény Milivojem Husákem“ Mlejnek (2002:5). A dále se také mohl dozvědět i o znamenitých výkonech herců „V hlasu Ladislava Lakomého je při vypravěčských monolozích zřetelně znát paralelní sebereflexi, jeho postava skutečně má v sobě dva hlasy, přitom nejde o žádné jímavé ohlížení se a sebedojímání, ale o mužnou

věcnost. Hovoří starý muž, ne však stařec, který by se novým přitakáním životu odvracel od prahu věčnosti. A žena ve chvíli, kdy křičí, nemůže jednoduše unést tíži svého ponížení, jež má stále před očima. Jde o bolest, již už nelze dále zvládat sevřenými rty. Skutečnost, že je cizinka, charakterizuje pouze jemný slovenský přídech ve hlase“ Mlejnek (2002:5). Vít Závodský v deníku Rovnost uvedl, že „Nastudování se hluboce a citlivě noří do zmučených duší a vnímavému diváku nabízí vykupující katarzi mimořádného zážitku“ Závodský (2002:12).

6 DŮM U TONOUCÍ HVĚZDY

Tento román s autobiografickými prvky napsal autor Julius Zeyer v roce 1897. O jevištní adaptaci tohoto kusu v Divadle U stolu, bylo v programu k představení pojednáno takto: „Jevištní adaptace Zeyerovy novely z vrcholných básnických prací, vznikala v jakési návaznosti a vnitřní souvislosti s uvedením Durychovy Boží duhy. Je to další pokus o scénické uchopení díla náležejícího k oné linii české poezie, kterou vyznačují jména K. H. Mácha, J. Zeyer, O. Březina, J. Durych, J. Deml, J. Zahradníček... a. j. Jevištní adaptace se soustřeďuje na dva protagonisty příběhu (Daniel Rojko a Lékař) a vypouští líčení osudů ostatních obyvatel domu U tonoucí hvězdy, jak je rozvíjí Zeyerova novela. Tyto osudy jsou zpřítomněny jen nepřímo nebo náznakem tam, kde spoluvytvářejí a rozvíjejí ústřední linii hry, životní příběh Daniela Rojka“ Bubeník, Husák, Derfler (2003). Režisera prý na daném příběhu zaujal hlavně existencionální motiv a zároveň trýzeň Slováka Rojka. O této figuře prohlásil „Rojka považuji za hledače absolutna, žízňivého poutníka. Sice beze zbytku věří, ale troskotá, střetne se se zničující milostnou vášní“ spg (2003:23). Zároveň František Derfler poukazuje na to, že jim nešlo o to přesunout dané téma více do současné doby, ale že se spíše pokusili získat z dobových prvků co nejvíce.

Jevištní adaptace Divadla U stolu byla rozdělena do deseti obrazů. Samotný text nechal režisér Derfler upravit básníkem Ludvíkem Kunderou a v programu k představení provedené změny popisuje takto: „Vypouští popisné pasáže a odkazy, které lze na jevišti zpřítomnit konkrétním jednáním, dialogy krátí, zhušťuje a vyostřuje. Text sám bylo třeba citlivě upravit: zachovat Zeyerův mélos a jeho jazykovou osobitost a zároveň odstranit slovosledné starobylosti poplatné lumírovské poetice, které by dnešní divák pociťoval jako šroubované, strojené a nepřírozené“ Bubeník, Husák, Derfler (2003).

Jedním z hlavních témat hry je i touha po poznání a zároveň neopětovaná láska, jež dokáže jedince přivést až k záhubě. Originální novela je samozřejmě obohacena o další osudy obyvatel Domu U tonoucí hvězdy jako například o příběh nemocné markýzy Honoriny, poblázněné Antonie či týrané sebevraždkyně Virginie. V Derflerově drammatizaci jsou ale ostatní obyvatelé Domu U tonoucí hvězdy zpřítomněni pouze reprodukovanou nahrávkou.

Děj je zasazen do francouzského prostředí. Příběh se odehrává kolem roku 1888 na pařížském předměstí. Jak již bylo zmíněno, inscenace se soustřeďuje zejména na ústřední linii hry a doplňující postavy a jejich osudy jsou v představení zastoupeny pouze sporadicky. V Divadle U stolu jsme se tedy mohli setkat s dvěma hlavními postavami Lékařem (Ladislav Lakomý) a Danielem Rojkem (Igor Bareš). Lékař je domem U tonoucí hvězdy fascinován, je to právě ten dům, ve kterém žije Rojko, který má zraněnou duši a vlivem svého špatného svědomí je těžce nemocný. Lékař se s tímto člověkem seznámí a posléze ho v jeho domě začne pravidelně navštěvovat. Nicméně v adaptaci Divadla U stolu už jsou postavy mezi sebou seznámené a příběh je zaměřen především na rozvíjení vztahu mezi oběma protagonisty. Je pozoruhodné vidět, jak se buduje vztah mezi osobou vyvrženou na okraj společnosti a člověkem, jež je ochoten vyslechnout kohokoli bez předsudků.

Už tak malé jeviště sklepní scény bylo při této inscenaci pomyslně rozděleno na dvě poloviny, ale díky práci světel a jevištní akci se prostory sem tam i prolínaly. Scéna byla osvětlena tak, že po celou dobu inscenace bylo na jevišti přítomí. Na jedné straně se nacházelo křeslo. Šlo o jakousi lékařskou základnu, odkud Ladislav Lakomý vycházel na své pravidelné návštěvy za svým pacientem. Na straně druhé, byla umístěna mimo jiné postel, kde ležel Rojko a kde se také odehrávala většina herecké akce a to zejména v době, kdy byl Lékař u svého pacienta na návštěvě. Rojkova část jeviště působila jako malý neutěšený pokojíček, ve kterém je nepořádek denní rutinou. U věčně rozestlané postele, kolem které se povalovala spousta knih, ležel bílý lavor. Za postelí stál malý stoleček, na kterém byly šachy, a vzadu za lůžkem stála krejčovská figurína a úplně na konci jeviště uprostřed se nacházel světlý paraván, který byl zezadu nasvícený tak, že měl tu výhodu, že se dal využít vlastně jako plátno pro stínové divadlo. Toho zkušený výtvarník Milivoj Husák samozřejmě využil, ale možná že mohl být do hry zapojen o trochu víc. Paraván, který po celou dobu inscenace na scéně přítomen, byl také celý čas

zezadu nasvícen. Vrcholem jeho užití bylo, že se za ním zjevila postava jedné ze tří matek žalu a pomalu pohybovala rukama, (zbylé dvě herečky byly v příslušném kostýmu poblíž). Šlo o scénu, kdy lékař blouznícímu Rojkovi předčítal z jeho oblíbené knihy Matky žalu.

Osvědčený Milivoj Husák vytvořil pro toto představení i kostýmy. Pro Ladislava Lakomého navrhl kostým takříkajíc lékařské klasiky, která korespondovala s danou dobou. (V příloze přikládám návrh daného kostýmu, strana 62). Jak je na první pohled patrné, plášť který měl nakonec Lékař na sobě, byl o poznání modernější, než jak jej výtvarník navrhoval a tak úplně dobově nezapadal, což je možná trošku škoda. Zbytek ošacení už byl věrohodnější a poměrně dosti souhlasí s návrhy scénografa, tedy až na velký cylindr, který byl ve hře nahrazen klasickou černou buřinkou. Ladislav Lakomý měl na sobě tedy tmavé kalhoty s tmavou vestou, pod kterou měl bílou košili a kravatu. Co se týče lékařské brašny, ta ve hře spolu s kabátem a kloboukem fungovala především jako oslí můstek pro příchody a odchody doktora ze svého domu do domu U tonoucí hvězdy. Ošacení pro Igora Bareše se ubíralo obdobným směrem. Ten hrál svoji postavu též ve tmavých kalhotách a bílé košili, přes kterou měl danou brokátovou červenou vestu. Kostým pro Rojka navrhl Milivoj Husák opět tak, aby souhlasil s dobou, ve které se děj odehrává. Základ šatstva byl sice ponechán, leč navržené dobové doplňky jako nákrčník se v inscenaci vůbec neobjevily.

Jak již bylo napsáno, inscenace je především o prohlubujícím se vztahu mezi dvěma lidmi. Herci jsou skvěle sehaní a dobře se doplňují. Nicméně Julius Zeyer ve svém románu popisuje lékaře o poznání mladšího, nežli je herec v inscenaci. Ovšem tím, že byl do role obsazen Ladislav Lakomý, hra určitě neztratila na kvalitě ba naopak. Je ale zřejmé, že čtenel, který si představuje nemocničního doktora jako mladého možná i mírně nezkušeného muže, bude zřejmě trošku překvapen. Zde je zahrán jako člověk velmi vlídný, vnímavý s čistou duší. Což je podtrženo nejen jedinečným hlasem herce, ale i jeho skvělou deklamací, kterou ve hře používá. Při vytváření svého protagonisty si také často pohrává s gesty svých rukou. Lékař Severín jak ho v originále Julius Zeyer pojmenoval je taky člověkem mírně nevyrovnaným. (V inscenaci Divadla U stolu Lékař jméno nemá, je ve hře zcela anonymní.) Při svých návštěvách je často svědkem Rojkova šílenství, a i když před svým přítelem a pacientem působí vyrovnaně, v soukromí je tomu naopak. Má strach z toho, aby na něj Rojko nepřenesl své bláznovství, a často

polemizuje o tom, co je pravda na tom, co mu jeho pacient sděluje. Je to také příčina toho, proč se rozhodne svého chráněnce nějakou dobu nenavštívit. Se svým vnitřním pocitem neustále bojuje, ale přesto se k Rojkovi vždycky nakonec vrací. Je svému pacientovi nejen lékařem ale zároveň i přítelem a možná je pro něj i jakýmsi psychologem či zpovědníkem. Pro raněnou duši Igora Bareše je to poslední člověk, jež o něj jeví zájem. I tak si ale se svým opatrovníkem tak trochu hraje. Vždy dopředu ví, že ho přijde znovu navštívit. Je to ten samý obraz, jako když dítě zlobí svou matku, a přesto dopředu ví, že se k němu vždycky vrátí.

Ladislav Lakomý hraje postavu s rozpolcenými pocity. Na jedné straně má o nemocného strach, chce ho léčit a pátrá po tom, co se v něm odehrává. Neustále se ho ptá na jeho bludy a jeho bolavou duši léčí i prostým povídáním. Když má jeho svěřenec nějaký záchvat, uklidňuje ho tak něžně, skoro jako by byl Rojko malé dítě. (Skloní se, položí mu ruku na čelo a svým konejšivým hlasem říká pššššt, pššššt, pšššššt.) V této chvíli je Ladislav Lakomý ve své roli skoro až záhadný. Na druhé straně jsou v něm zakořeněné jisté pochybnosti o tom, kým Rojko vlastně je. Celý příběh vyústí ve chvíli, kdy se Severín dozvídá o zločinu svého pacienta. V tento moment postava Ladislava Lakomého není schopna ani mluvit. Pouze stojí a zřejmě je v šoku. Po chvilce mu položí ruku na rameno a následně od něj odvrací hlavu, jakoby už nechtěl slyšet víc. Poté se začne stav Slováka Rojka značně zhoršovat, až nakonec zemře. Když Rojko umírá, jeho lékař se k němu tiskne a z očí se mu derou slzy...

Při tak malém prostoru jako je jeviště Divadla U stolu měl divák možnost vidět opravdové herecké mistrovství niterního herce. Vnímavé obecenstvo si může všimnout na Ladislavovi Lakomém jakési lítosti, která mu ve chvíli jeho závěrečného monologu číší z očí. Lítosti nad smrtí svého přítele. Herec se při této scéně dívá před sebe, jakoby živě viděl to, o čem právě mluví. Inscenace je zakončena novým dnem. Po Rojkově smrti se rázem rozsvítí světla a z reproduktorů se line zpěv ptáků... Nastává nový den s nadějí na lepší zítřky.

Herec takového formátu jako je Ladislav Lakomý byl zcela jistě pro inscenaci velkým přínosem. Postava v jeho podání se během hry vyvíjí. Divák má nejprve před sebou mírně uhlazeného lékaře, který se zdá být tak zvaně nad věcí a zpočátku bere Rojka tak trochu s rezervou. Hovoří klidně i jeho chůze je pomalá. Pokud si sedne, posadí se rozvázně a někdy si přehodí nohu přes nohu. Umělec vybavil svoji figuru nejrůznějšími

gesty rukou. Tato gesta používá při vysvětlování něčeho, při rozčilení a i tehdy, jeli zrovna sám. Když se rozčílí, gestikulace jeho rukou je ostrá a rychlá. Naslouchá-li, jeho ruce jsou buď spjaty za zády (pakliže právě stojí) anebo je před sebou jen pomalu rozkládá a následně zase spojí či si je prostě jen mne o sebe. To celé je doprovázeno jeho soustředěným výrazem, semknutými rty a také drobným pohybem hlavy na stranu, aby bylo zdůrazněno to, že naslouchá. Jeho postava se i často dotýká svého obličeje. Tyto pohyby herec opět aplikoval na nejrůznější situace. Často se například chytá za hlavu anebo přiloží ruku k bradě a jakoby dumá. V situacích které jsou pro lékaře absurdní, herec pokyvuje hlavou, zrychlí řeč a rychle gestikuluje rukama a v jeho hlase lze rozpoznat náznak ironie. V první části inscenace bychom mohli říci, že je tou klidnou a vyrovnanou figurou lékař. To se s postupem času mění, protože čím více mu na svém pacientovi záleží, tím více se mu dostává pod kůži. Pak se jeho figura stává více a více emotivní. V tento moment už Ladislav Lakomý používá pro svou postavu prvky jako ironický smích, rychlejší proměny nálad, hlasu (jeho postava mluví pomalu a s klidem a rázem mávne rukou a začne mluvit rychle a hlasitě). Co se postojí týče, je určitě více napřímený než v Boží duze a jakmile k někomu mluví, mírně se předklání. Určitě je na místě podotknout, že umělec se umí dobře pohybovat na malém jevišti.

V představení byly použity úryvky ze skladeb Antonína Dvořáka, Dmitrije Šostakoviče, Alfréda Schnitcka, Arvo Pärta a Sofie Gubajduliny. Hudba od těchto autorů měla za úkol především dotvářet atmosféru inscenace. Na začátku můžeme slyšet krásnou melodickou hudbu a jindy slyšíme zase skladby nelibozvučné, výrazné až šílené a ty ve hře slouží zejména při umocnění napětí. Tato hudba je někdy umocněna živými ženskými výkřiky.

Co se týče kritiky, příliš mnoho ohlasů na dané představení nebylo. Ačkoli ty, které se dostaly do oběhu, byly pozitivní. Nicméně reakcí na herecké výkony se tyto kritiky příliš, ba skoro vůbec nedotýkaly. Vít Závodský na inscenaci reagoval takto: „Minuciózní herectví obdobně magicky propojuje obě zprvu protikladné, ale vzájemně na sebe slyšící bytosti. Lékař i Rojko – puzení k sobě tajemnou mystickou silou – jsou každý po svém vášnivými hledači hlubšího smyslu lidské existence. V deseti sekvencích, kde se některé textové i hudební motivy refrénovitě vracejí, divák neznalý původní předlohy patrně leckterý pouze naznačený význam zcela nedešifruje. Zůstane v něm však hluboký zážitek z kontaktu vyzrálých uměleckých osobností, který přestože zobrazuje drtivý nápor

fyzické i psychické agonie, vyznívá díky síle svých emocí jako záblesk naděje“ Závodský (2003:19).

7 LÁHEV JE PRÁZDNÁ, ZŮSTALO JEN TROŠÍNKU NA DNĚ

Je hra napsaná Antonem Pavlovičem Čechovem pod názvem Labutí píseň. Divadlo U stolu použilo pro svou inscenaci překlad Leoše Suchařípy a úpravy si vzal na starost sám František Derfler. Hra jej zaujala především proto, že dobře ukazuje obě strany mince divadelního světa. Nejen lesk, slávu a uhrančivost, ale i smutek a osamělost. Tím, že režisér přenesl na jeviště nejen tento příběh, ale i četné sociální aspekty té doby, které promlouvají i v naší současnosti, stala se hra aktuální i dnes.

„Úprava Čechovovy dramatické studie o jednom dějství zcela respektuje autorův text. Soustřeďuje se na rozvinutí výstupů z pera jiných dramatiků, které Čechov vložil do hry. Rozšiřuje pasáž ze Shakespearova Krále Leara, hamletovský výstup obohacuje o proslulý monolog Být či nebýt, vkládá do textu úryvek z Marlowova Fausta a rovněž fragment básně slezského barokního básníka Andree Grypca. Kromě toho jsou do hry zakomponovány písně Jiřího Bulise na texty Sergeje Jesenina. Part Nikity Ivanyče je rozšířen o malý monolog převzatý z textu Čechovových povídek Step a Hoře“ Bubeník, Husák, Derfler (2005). Napsal František Derfler do programu k tomuto představení. V textu byly použity citace z her A. Puškin “Boris Godunov“ (přeložil O. Fischer), W. Shakespeare “Král Lear“ (přeložil E. A. Saudek), “Hamlet“ (přeložil Z. Urbánek), “Othello“ (přeložil E. A. Saudek, A. Gribojedov) “Hoře z rozumu“ (přeložil B. Franěk).

Režisér Derfler nechává Ladislavu Lakomému ve hře zcela volnou ruku. Ten roli již jednou nastudoval a to v Divadélku Na hradbách tedy v současném Mahenově divadle, kde měl po mnoho let stálé angažmá. (Premiéra se tam odehrála 13. června 1991 pod režii Arnošta Goldflama.)

Hra Labutí píseň byla napsána v roce 1887 a soustřeďuje se na dva hlavní a jediné protagonisty tohoto titulu. Děj se odehrává v noci po představení na prázdném jevišti venkovského divadla. Na této scéně se probouzí starý herec Vasilij Světlovidov (Ladislav Lakomý). Zprvu nadává na svůj osud a později se setkává se starým pánem, který v divadle pracuje jako nápověda. Je to Nikita Ivanič (Jindřich Světnica), který nemá kde spávat, a proto přespává v divadelní šatně. Od této chvíle už na scéně neslyšíme jen monolog Světlovidův, ale hra pokračuje dialogy mezi oběma postavami. Krátké jsou

Nikitovy a ty dlouhé monologické repliky patří Světlovidovi. Přesto je Nikitův part oproti originálu o něco více rozšířen.

V podstatě se zde žádný velký příběh neodehrává. Jde spíše o zamyšlení starého herce nad svým životem. Díky své profesi nemá rodinu, ženu ani děti a teď, když je starý, rekapituluje svůj život. Jeho pocity jsou velmi proměnlivé a rychle se střídají. Chvillemi jsou to pocity prázdnoty, opuštěnosti a smutku, které jsou náhle vystřídány radostí a hřejivým pocitem, že jeho povolání mělo smysl. Tyto šťastné okamžiky jsou obvykle podpořeny přeřikáváním určitých pasáží některé z jeho dosavadních rolí. Avšak chvíle, kdy se cítí nedoceněný a nepochopený převládají.

Vztah mezi dvěma aktéry je rozličný. Zatímco Nikita vnímá povolání herce jako obdivuhodné, Světlovidov má pocity rozpolcené. V podstatě hledá sám sebe. Herectví obětoval mnoho a zřejmě s tím není zcela smířený. Ze svých myšlenek a pocitů se vypovídává Nikitovi, který ho sice vyslechne, ale na rovnocenné debatě rozhovor určitě nestojí. Starý herec má totiž před náповědou tak trochu navrch. Nikita svým milým a konejšivým hlasem Světlovidova chlácholí a v mezičase ho posílá domů spát, ale v jeho chování lze i tak vycítit, že má před hercem jistý respekt. Možná, že je to nejen povahou figury náповědy, ale i faktem, že nemá kde spát a má strach, aby o této skutečnosti sebestředný herec neměl potřebu mluvit na vyšších místech. Možná právě proto nejde spát a tráví se Světlovidovem noc.

Tím, že Nikita pracuje jako náповěda, zná leckteré texty lépe než samotný herec, a proto když si starý a nedoceněný umělec poručí nahazovat repliky, aby si mohl zahrát své oblíbené postavy, nemá s tím žádný problém. Například v situaci, kdy oba herci hrají figury z některých jiných her, je to obvykle Světlovidov, kdo hraje Krále Leara s korunou na hlavě a Nikita mu sekunduje v roli šaška. V podstatě celé představení je to právě on, kdo určuje, co se bude právě dělat.

Co se týče herecké spolupráce, dalo by se říci, že se herci skvěle doplňují. Je to zapříčiněno i tím, že postavy mezi sebou nemají takřka žádnou rozepři. Chaotické vyznávání Světlovidovo Nikita pasivně a ukázněně přijímá a přestože by možná i měl na něco jiný názor, rozhodně není sto ho vyjevit. Jiří Světnica zvládl svoji roli též na výbornou, nicméně jeho příběh je ve hře pouze doplňujícím.

Ladislav Lakomý zde měl opravdu velký herecký prostor, který dokázal dobře využít. Známý brněnský herec byl v této inscenaci jakýmsi tahounem, jenž udával tempo celé

hry. Jeho ztvárnění postavy Světlovidova korespondovalo s postavou tak, jak ji napsal sám Čechov. Svého protagonistu pojal jako osobu s depresemi, které se náhle vynoří, obzvláště když je sám. Je to určitý paradox jeho role. Jeho postava se živí tím, že baví obecenstvo, ale vlastně on sám by potřeboval povzbudit, pobavit, pohladit a nějakým způsobem potlačit svůj strach z odcházení a ze smrti. Ten je ve hře zpřítomňován hlavně jeho častými narážkami na to, že už je starý.

Vhodně vybraná reprodukováná hudba byla v představení omezená na minimum. Spíše než z nahrávky se divák mohl těšit ze zpěvu obou protagonistů, který byl podpořen živou hrou Ladislava Lakomého na klavír. Inscenace díky tomuto prvku získala na své emotivnosti. Nicméně i tak by tato dramatizace snesla hudby daleko více.

Scéna byla vytvořena Milivojem Husákem jako nepřiliš oslnivé provinční jeviště, kde se nachází velké množství nejrůznějších rekvizit. Hlavní dominantou scény je klavír, který není jen dalším kusem nábytku, jež dotváří scénu, ale byl plně využíván. Přesto ale v mobiliáři objektu můžeme vidět spoustu dalších možná i zbytečných věcí (viz příloha, strana 64 a 66). Scéna působí jako neutěšený starší prostor plný harampádí, kde najdeme téměř vše od kolečkového křesla, stojan na kabáty až po zašlou oponu.

Skromné osvětlení, jež je na scéně, v divákovi navozuje pocit intimní atmosféry. Tomuto pocitu napomáhají i svíčky, který jsou zapáleny po celou dobu představení. Celá tato komorní nálada je navíc podpořena ještě místem samotným, kde se inscenace odehrávala. Podzemní sklepní prostor Domu pánů z Fanalu je k takovému druhům inscenací více než příznivý. Pozorovat tak velkého niterního herce jakým Ladislav Lakomý bezesporu byl je v takovémto prostoru velký zážitek. (Podobným jevištěm, kde by mohlo Divadlo U stolu působit, aniž by to výrazněji pozměnilo náladu a celek představení jako takový, je sklepní prostor ve Švandově divadle v Praze.)

Světlovidův kostým navrhl Milivoj Husák vzhledem k charakteru postavy takto: ošumělý brokátový župan s velkým vzorem a otrhanými rukávy. Župan měl mít fialově zelenou barvu, což mělo podtrhnout melancholickou povahu postavy. Nicméně nakonec měl na sobě Ladislav Lakomý červený sametový plášť. Pod kabátem byl starý herec oděn do bílé košile bez límce a nikoli do lepších obnošených spodků (viz příloha, strana 65), ale hrál v tesilových kalhotách šedé barvy. Co se týče obuvi, výtvarník Husák chtěl postavu about buď do domácích trepek nebo ponožek, či ji nechat zcela bosou. Nakonec se Světlovidov procházel po jevišti v klasických černých pánských polobotkách. Nikitu kostýmní

výtvarník oblékl do béžových přiléhavých kalhot a bílé rubašky. Jeho kostým byl o poznání skromnější. Jindřich Světnica hrál v papučích, s brýlemi na očích a často měl přes sebe při představení přehozenou béžovou deku. Ta byla dobrým prostředkem k tomu jak znázornit, že postava v divadle nocuje. Ať už byly brýle pro Náповědu nutné či nikoli, byl to též poměrně dobrý doplněk, který dopomáhal k utvoření charakteru jeho postavy. (Brýle šly totiž ruku v ruce s profesí náповědy, kdy při takovémto zaměstnání člověk jistě často čte.) Za zmínku určitě stojí i rekvizity v podobě doplňků. Pro Světlovidova to bylo velká zlatá koruna, kterou měl na hlavě nasazenou zejména při citaci některých replik z Krále Leara. Druhým doplňkem byla šaškovská čepice, kterou měl na hlavě zase tu a tam Náповěda. Díky těmto rekvizitám se nám opět odkrývá již jednou zmíněný pohled na Světlovidova jako na nejen dominantnějšího, ale i nadřazenějšího z nich. Za zmínku také stojí to, jak se postavy vzájemně oslovují. Přestože Světlovidov Náповědovi říká „Nikituško“, ten ho oslovuje s patřičnou úctou v hlase „Mistře“.

Na inscenaci reagovali recenzenti kladně. Co se týče hereckých výkonů, byl zejména Ladislav Lakomý pochválen v nejedné kritice. Luboš Mareček popsal jeho znamenitý kumšt takto: „Lakomý předvádí sršavý koncert, kdy mu stačí zvýšit hlas, ledabyly popotáhnout kalhoty nebo „jen“ zkrabatit čelo. A za těmito jednoduchými prostředky je jasně cítit pitvornost, směšnost, smutek, ale i vykupující hravost hereckého stavu. Je úchvatné vidět, co umí vytvořit lehce, bez jinde časté herecké křeče a přehrávání“ Mareček (2005:C/9). Chválu na herectví Ladislava Lakomého nepřerušuje ani recenze od Tomáše Hejzlara. Ten ve své práci mimo jiné píše, že hlavní roli „nastudoval herec Ladislav Lakomý jako výrazově neobyčejně silné, citově propracované a herecky do všech podrobností prokreslené monodrama. Jen sporadicky mu na obdobně vysoké úrovni občas sekunduje v roli divadelní náповědy Jindřich Světnica“ Hejzlar (2006:14). Ve svém kladném hodnocení pokračuje i nadále: „Lakomý jako by zde hovořil i za sebe, za své nejpravdivější lidské já. A divák má tedy důvod mu bezmezně věřit“ Hejzlar (2006:14). Vít Závodský o herecké tvorbě hlavního protagonisty inscenace napsal: „Lakomého kreace se skládá z mnoha kontrastně komponovaných hlasových, mimických a gestických střípků, přispívajících k sebeironické dvojlomnosti figury. Nemáme před sebou jen múzám oddaného služebníka, ani nostalgicky se ohlížejícího nemocného

muže, nýbrž nedůtklivého sebestředného staříka, vzbuzujícího kromě sympatie i úsměšek“ Závodský (2005:14).

Oproti inscenacím Boží duha a Dům U tonoucí hvězdy se postava Ladislava Lakomého v průběhu této hry tolik nevyvíjí. Zároveň na rozdíl od těchto inscenací zde brněnský herec hraje více k divákům. Světlovidov v podání vyzrálého umělce je plný emocí, které velmi rychle střídá. V jedné chvíli se raduje s úsměvem na tváři a ve chvíli druhé je smutný, poté ironický, vzteklý a náhle se začne kupříkladu litovat. Všechny tyto polohy jsou navíc zahrány s mírně opileckým podtextem. To všechno Ladislav Lakomý ztvárňuje velmi věrohodně. Střídá hlasové polohy, chvíli pokřikuje, rázem šeptá, poté nasadí hluboký hlas, při rozčilení mluví rychle, pak zase pomalu, chrchle, opilecky se směje a sem tam jen třeba něco blekotá. Jeho figura má vážné i komické polohy. V inscenaci jsou místa, kdy by se dal přirovnat až k malému dítěti. Kupříkladu když dupe do země a křičí „A ne a ne a ne“ nebo když ho Nikita posílá domů spát a on odvětí tak, že zakřičí „Nepudu, nikdo mě nemá rád“.

Co se pohybu týče, opět herec pracuje zejména s rukama. Používá nervózní ale i široká gesta a často se chytá či drbe na hlavě. V situacích kdy fňuká, je jeho vyjadřování zase poněkud odlišné. To pak třeba jen sedí se svěšenou hlavou, hlasitě oddychuje a pomalu a přitom jemně své ruce rozkládá. Když naslouchá Náповědovi je úplně klidný, položí si svou hlavu na jeho rameno a jen mimoděk se na něj podívá. Určitě je nutné dodat, že oproti dvěma výše rozebíraným inscenacím je právě tato, co se pohybu herce týče nejvíce čínorodá. Ladislav Lakomý se v roli poddává stáří, vědomě komplikovaněji vstává ze stoličky od klavíru a přitom nadává sám na sebe nebo právě na své stáří. Když stojí je v mírném předklonu a chůze je spíše rychlejší a klátivější. Je roztěkaný, i když sedí. Sem tam do něčeho zlostně kopne nebo něčím praští, či si jen v zápalu radosti poskočí. Když si přeříkává nějaký svůj oblíbený monolog, jsou situace kdy i klečí nebo za pomoci Nikity jezdí na kolečkovém křesle. Světlovidov se do svých monologů skutečně vžívá, zejména u krále Leara kdy mluví jakoby z vlastních zkušeností má v jedné pasáži dokonce i slzy v očích „Tady stojí ubohý, vetchý stařec ...“.

Shrneme-li působení Ladislava Lakomého ve výše rozebírané inscenaci, jistě dojdeme k názoru, že měl tento herec nejen vhodný věk, zkušenosti a hereckou vyzrálost pro takovou roli, ale i díky jeho výjimečnému sonornímu hlasu a vhodnosti jeho niterního herectví pro malé jeviště se tato inscenace stala nezapomenutelnou. Díky ztvárnění

titulní postavy tohoto umělce, mohl být divák svědkem velkého hereckého výkonu, který sršel energií a měl ten správný náboj.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala již zesnulému brněnskému herci Ladislavu Lakomému a soustředila jsem se zejména na jeho hereckou tvorbu v Divadle U stolu. Díky jeho působení v tomto divadle vznikla spousta nezapomenutelných inscenací, scénických čtení a večerů poezie.

Zvolila jsem si tři inscenace, ve kterých jsem se pokusila charakterizovat jeho hereckou tvorbu, a zároveň jsem se snažila tato představení analyzovat i po scénografické, režijní a textové stránce. Šlo o tyto kusy:

Boží duha, kde sehrál roli pod názvem ON, dále je to dramtizace s názvem Dům U tonoucí hvězdy, kde byl brněnský umělec obsazen do postavy Lékaře a poslední je hra Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně, kde účinkoval jako Světlovidov. Ráda bych podotkla, že na těchto zdařilých kusech se velmi výrazně podílel právě jejich režisér František Derfler. Především díky němu byl poskytnut Ladislavovi Lakomému velký herecký prostor, který dokázal dobře využít.

Moje diplomová práce také úzce pojednává o životě již zmíněného herce, uvádí veškerá představení, na kterých se umělec Lakomý byť i nepatrně podílel a zároveň se lehce dotýká i samotného Divadla U stolu.

V průběhu své práce jsem dospěla k názoru, že Ladislav Lakomý je opravdu mistrem herectví detailu. Bohužel oproti prominentním pražským hercům nebyl nikdy doceněn tak, jak by si právem zasloužil.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývá působením brněnského herce Ladislava Lakomého v Divadle U stolu. Pojednává o všech inscenacích, na kterých se umělec v daném divadle byť jen nepatrně podílel. Dále hlouběji rozebírá tři klíčová představení, ve kterých byl této osobnosti poskytnut velký herecký prostor a zároveň se lehce dotýká i života herce samotného. Práce se rovněž soustřeďuje i na Divadlo U stolu, které pod vedením kmenového režiséra a zakladatele Františka Derflera produkuje dramaturgické, pro něj je specifická komorní scéna, ale i spirituálně orientované texty, ze kterých tvůrci vychází.

SUMMARY

This bachelor thesis is focused on work of Brno's actor Ladislav Lakomý at the theatre U stolu. It deals with all productions, where the artist in that theatre is at least slightly involved. Further, the thesis analyses in more detail three key performances in which this person had a great acting space and it lightly touches life of actor itself. The work is also concentrated on theatre U stolu. This theatre under the leadership of tribal director and founder František Derfler produces drama characterized by intimate scene, but it is also specific for spiritually oriented texts used by authors.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Literatura

Čechov, A. P. *Hry*, 1st ed.; Československý spisovatel: Praha, 1952.

Čechov, M. *O herecké technice*. Praha: Divadelní ústav, 1996. IBSN: 80-7008-054-X

Dufková, E. a Srba, B. *Postavy brněnského jeviště I. Díl*, Brno: Státní divadlo v Brně, 1984

Dufková, E. *Letokruhy Ladislava Lakomého*. Brno, 1998. IBSN: 80-86137-16-3

Durych, J. *Boží duha*. Praha: Academia, 1991. IBSN: 80-200-0800-4

Martinec, V. *Herecké techniky a zdroje herecké tvorby*. Pražská scéna, 2003. IBSN: 80-86102-38-6

Texty I, Divadlo U stolu 1988/89 – 1998 – 2003. CED, 2003. IBSN: 80-902684-7-1

Texty II, Divadlo U stolu 2003 – 2006. CED, 2006. IBSN: 80-903467-1-5

Texty III, Divadlo U stolu 2006 – 2011. CED, 2011. IBSN: 978-80-903467-4-1

Zeyer, J. *Dům U tonoucí hvězdy*.

Divadelní programy

Program k inscenaci číslo 4 - Alchymista (údaje o přípravě programu neuvedeny)

Program k inscenaci číslo 5 - Poutník na Zemi (údaje o přípravě programu neuvedeny)

Program k inscenaci číslo 9 - Boží duha (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler) CED 2001

Program k inscenaci číslo 11 - Král Oidipus (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler) CED 2002

Program k inscenaci číslo 12 - Dům U tonoucí hvězdy (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler) CED 2003

Program k inscenaci číslo 14 - Mrtvá kočka (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler) CED 2004

Program k inscenaci číslo 15 - Tragická historie o doktoru Faustovi (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler, Ludmila Frantová) CED 2005

Program k inscenaci číslo 16 - Láhev je prázdná, zůstalo jen trošinku na dně (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler) CED 2005

Program k inscenaci číslo 19 - Macbeth (program připravili: Josef Bubeník, Milivoj Husák, František Derfler) CED 2006

Program k inscenaci číslo 22 - Zapomenuté světlo (program připravili: Josef Bubeník, František Derfler) CED 2008

Videozáznamy

Inscenace: *Alchymista*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Poutník na Zemi*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Boží duha*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Král Oidipús*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Dům U tonoucí hvězdy*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Mrtvá kočka*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Tragická historie o doktoru Faustovi*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Macbeth*. Videozáznam archivu CED

Inscenace: *Zapomenuté světlo*. Videozáznam České televize, uložen v archivu CED

Recenze

Bartošová, K. Lidové noviny. *Mrtvá kočka ve sklepě zaujme hravostí*, May 24, 2004, p 8.

Boková, M. psáno pro Český rozhlas - ČR3 (Vltava - pořad Mozaika). *Brněnská Boží duha hostovala v Praze*, Dec 18, 2002.

Boková, M. psáno pro Český rozhlas - ČR3 (Vltava - pořad Mozaika). *Král Oidipús v brněnském Divadle U stolu*, Jan 22, 2003.

Brno (haf) Mladá fronta DNES. *Alchymista je příběhem o poznání*, Sept 25, 1999.

Brno (mlk) Mladá fronta DNES. *Oceňované Divadlo U stolu zahájí premiérou Mrtvá kočka. Z jevišť zazní zenová říkadla*, Apr 23, 2004, p 111.

BRNO (spg) DEN. *Sérii scénických čtení zpestří Alchymista*, Sept 24, 1999.

BRNO (spg) Rovnost. *Divadlo U Stolu chystá Dům U tonoucí hvězdy*, March 06, 2003, p 23.

BRNO (tr, ČTK) Mladá fronta DNES. *Lakomý si zahraje herce na dně*, Nov 21, 2005, p D/5.

BRNO (tr, ČTK) Právo. *U Stolu dávají Zeyera*, March 14, 2003, p 10.

David Kroča: ČR, Prosinec 2001.

- Havlíčková, M. Divadelní noviny. *Dávno není osamělost jen údělem králů*, Jan 21, 2003, p 6.
- Havlíčková, M. Loutkář. *Faust v Divadle U stolu*, June 15, 2005, p 114.
- Hejzlar, T. Haló noviny. *Ladislav Lakomý uchvacuje v proměnách Čechovova scénáře*, Jan 02, 2006, p 14.
- Kam v Brně. *Básník Jan Zahradníček v dokumentárním pohledu*, April, 2009, p 13.
- Kříž, J. P. Právo. *Boží duha uhranula Pitínského a Derflera*, Jan 10, 2002, p 5.
- Kříž, J. P. Právo. *Lakomý vypráví o herecké nedomilovanosti*, Dec 12, 2005, p 11.
- Machů, J. Jm DEN. *Derfler pomáhal Santiagovi najít cestu k sobě*, Oct 02, 2009, p 6.
- Mareček, L. Mladá fronta DNES. *Herec Lakomý ještě není na konci sil*, Nov 30, 2005, p C9.
- Mlejnek, J. Divadelní noviny. *Poutník Jan Čep v magickém čtverci*, Jun 13, 2002, p 7.
- Mlejnek, J. Divadelní noviny. *Rozklenout Boží duhu není vůbec snadná záležitost*, Jan 22, 2002, p 5.
- Mlejnek, J. Mladá fronta DNES. *Zenová poezie nad rozmetaným stolem*, May 3, 2004.
- Závodský, V. Duha. *Pocta básníku mravní integrity*, jaro, 2009, p16-17.
- Závodský, V. Moravský festival poezie: O štít města Valašského Meziříčí. *Divadlo U stolu obnovilo scénická čtení*, Jan 20, 2003, p9.
- Závodský, V. Rovnost. *Divadlo U stolu nabízí zenová přemítání*, May 15, 2004, p7.
- Závodský, V. Rovnost. *Divadlo U stolu objevilo pro svůj repertoár Julia Zeyera*, May 3, 2003, p 19.
- Závodský, V. Rovnost. *Divadlo U stolu obnovilo scénická čtení*, Jul 17, 2003, p20.
- Závodský, V. Rovnost. *Divadlo U stolu přišlo s novým titulem*, Oct 12, 1999.
- Závodský, V. Rovnost. *Divadlo U stolu se zdatně vypořádalo s Čechovem*, Dec 10, 2005, p 14.
- Závodský, V. Rovnost. *Nastudování se noří do duší*, Feb 5, 2002, p 12.
- Závodský, V. Rovnost. *Premiéra přinesla pocit očisty*, May 31, 2000, p11.
- Závodský, V. Rovnost. *U stolu se sešli Holan a Zahradníček*, May 14, 2005, p17.
- Závodský, V. Týdeník rozhlas. *Divadlo U stolu zpřítomnilo antický mýtus*, Jan 20, 2003, p4.
- Závodský, V. Týdeník rozhlas. *U stolu s Čechovem a Singerovým démonem*, Jun 19, 2006, p 4.

Závodský, V. Týdeník rozhlas. Zeyerova vize úzkosti i naděje, Aug 8, 2003, p 4.

Závodský, V. Zpravodaj Klubu přátel Mahenovy činohry Národního divadla v Brně. *Durychovo podobenství o tragice lidského údělu*, April, 2002.

Webové zdroje

O divadle. Divadlo U stolu. <http://www.divadloustolu.cz/divadlo.asp> (accessed Nov 01, 2013).

Lidé. Divadlo U stolu. <http://www.divadloustolu.cz/lide.asp> (accessed Nov 02, 2013).

Repertoár. Divadlo U stolu. <http://www.divadloustolu.cz/repertoar.asp> (accessed Nov 03, 2013).

František Hrubín: Dej rty mé nocím, smrt mou lásce. Divadlo U stolu. <http://www.divadloustolu.cz/anotace.asp?Typ=10&ID=P0410> (accessed Nov 04, 2013).

Napsali o nás. Divadlo U stolu. <http://www.divadloustolu.cz/ohlasy.asp> (accessed Nov 05, 2013).

Festival Sklepení. Divadlo U stolu. <http://www.divadloustolu.cz/sklepeni.asp> (accessed Nov 06, 2013).

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1 Scénická čtení, inscenace (str. 45-48)

Příloha č.2 Večery poezie (str. 48-49)

Příloha č.3 Večery literárního cyklu Ale báseň je dar (str. 49)

Příloha č.4 Jiné akce konané v Divadle U stolu (str. 49)

Příloha č.5 Obrázky a fotky (str. 50-66)

7.1 SCÉNICKÉ ČTENÍ, INSCENACE

Alchymista

- Scénické čtení

Autor: Paulo Coelho

Překlad: Pavla Lidmilová, **Scénář a režie:** František Derfler, **Scéna a kostýmy:** Milivoj Husák, **Hudba:** Zdeněk Kluka

Osoby a obsazení:

Vypravěč: Ladislav Lakomý, Santiago: Jan Zrzavý / Petr Bláha (v sezon 1999/2000), od 12.6 2003 alternace s Lukášem Riegrem, Stařec král, Alchymista: František Derfler

Z nahrávky:

Žena: Jana Hlaváčková, Vítr: Igor Bareš, Slunce: Ivana Valešová

Premiéra: 29. 9. 1999 (1. premiéra), 30. 9. (2. premiéra)

Derniéra: 10. 6. 2009

Původně plánovaná premiéra a další představení v květnu 1999 zrušena (14. 5., 18. 5., 28. 5.,)

Poutník na zemi

- Scénické čtení z próz a esejů Jana Čepa

Autor: Jan Čep **Scénář:** Jitka Bednářová, Mojmír Trávníček **Připravil:** František Derfler

Scéna: Milivoj Husák **Výběr hudby:** Miloš Štědroň

Účinkují: Ladislav Lakomý, František Derfler

Premiéra: 10. 5. 2000

Zde je soupis textů Jana Čepa, které byly v představení uváděny:

1. Ze závěru povídky *Děravý plášť* (*Dvojí domov, Spisy J. Čepa, sv. 1*)
2. Ze závěru povídky *Domek* (*Dvojí domov, Spisy J. Čepa, sv. 1*)
3. Z eseje *Rodný úžas, část 1* (*Poutník na zemi, Spisy J. Čepa, sv. 6*)
4. Z povídky *Jakub Kratochvíl* (*Dvojí domov, Spisy J. Čepa, sv. 1*)
5. Z eseje *Dvojí domov* (*Rozptýlené paprsky, Spisy J. Čepa, sv. 4*)
6. Z povídky *Cesta na jitřní* (*Dvojí domov, spisy J. Čepa, sv. 1*)
7. Z eseje *Já a druhý, část 12* (*Samomluvy a rozhovory, Spisy J. Čepa, sv. 5*)
8. Z eseje *Svatodušní* (*Samomluvy a rozhovory, Spisy J. Čepa, sv. 5*)
9. Z eseje *Tajemství našich setkání* (*Rozptýlené paprsky, Spisy J. Čepa, sv. 4*)
10. Z povídky *Oldřich Babor* (*Polní tráva, Spisy J. Čepa, sv. 3*)
11. Z eseje *O paměti věcí a o paměti srdce, část 2* (*Samomluvy a rozhovory, Spisy J. Čepa, sv. 5*)

12. Z povídky *Před zavřenými dveřmi* (*Polní tráva, Spisy J. Čepa, sv. 6*)

13. Z eseje *Sestra úzkost, úvod* (*Poutník na zemi, Spisy J. Čepa, sv. 6*)

14. *Modlitba* (*Poutník na zemi, Spisy J. Čepa, sv. 6*)

Boží duha

- Inscenace

Autor: Jaroslav Durych **Scénář a režie:** František Derfler **Scéna:** Milivoj Husák **Kostýmy:** Bohumila Matalová **Výběr hudby:** Rostislav Gába, František Derfler

Osoby a obsazení: On: Ladislav Lakomý, Ona: Ela Lehotská

Premiéra: 23. 11. a 24. 11. 2001 (1. a 2. Premiéra, Sklepení Divadla Husa na provázku)

Derniéra: 18. 5. 2004 CED, 3. 6. 2004 Švandovo divadlo, Praha (zrušené derniéry: 2. 3. 2003, 27. 3. 2004)

Obnovená premiéra: 29. 9. a 30. 9. 2005

Derniéra: 5. 11. 2006 (Sklepení Divadla Husa na provázku)

Král Oidipús

- Inscenace

Autor: Sofoklés **Překlad:** Jiří Gruša a Karel Kraus s přihlédnutím k překladu Jana Skácela a k překladu Petra Borkovce a Matyáše Havrdy **Inscenační úprava a režie:** František Derfler **Asistent režie:** Adéla Balzerová, Markéta Nedbalová **Scéna a kostýmy:** Milivoj Husák **Hudba:** použito úryvků ze skladeb Krzysztofa Pendereckého, Wojciecha Kilara, Avro Pärta a Giya Kancheli

Osoby a obsazení: Oidipús: Igor Bareš, Iokasté: Ivana Valešová, Teiresiás: Ladislav Lakomý, Kreón: Ondřej Mikulášek, Korintčan: Jaroslav Kuneš, Pastýř: Jindřich Světnica, Chór: Natálie Daňková, Martina Krátká, Lukáš Příkazký, František Derfler

Premiéra: 30. 11. 2002 (1. Premiéra), 1. 12. 2002 (2. Premiéra)

Derniéra: 9. 12. 2007

Dům U tonoucí hvězdy

- Inscenace

Autor: Julius Zeyer **Jevištní adaptace a režie:** František Derfler **Scéna a kostýmy:** Milivoj Husák **Hudba:** použito úryvků ze skladeb Antonína Dvořáka, Dmitrije Šostakoviče, Alfreda Schnittkeho, Arvo Pärta a Sofie Gubajduliny

Osoby a obsazení: Rojko: Igor Bareš, Lékař: Ladislav Lakomý, Iva Kateřina Petrovicová, Alena Kerelová, Jana Spudilová

Premiéra: 14. 3. 2003 (1. premiéra), 15. 3. 2003 (2. premiéra)

Derniéra: 23. 3. 2006

Mrtvá kočka

- Hříčka z textů zenových koanů

Překlad: Václav Cílek **Scénář, scéna a jevištní koncept:** Milivoj Husák **Režie:** Milivoj Husák a František Derfler **Pohybová spolupráce:** Hana Charvátová

Hudba: tibetské a japonské fragmenty hudby, nahrávky ptačího zpěvu

Osoby a obsazení: Mistr: Ladislav Lakomý, Mnich: František Derfler, Žák: Robert Mikluš
Premiéra: 25. 3. 2004 (zahájení festivalu Sklepení II)

Tragická historie o doktoru Faustovi

- Inscenace

Autor: Christopher Marlowe **Překlad:** Alois Bejblík **Inscenační úprava** s použitím textů lidových loutkářů a XII. Obrazu první části Goethovy tragédie Faust v překladu Karla Krause **Úprava, režie a výběr hudby:** František Derfler **Scéna a kostýmy:** Milivoj Husák **Pohybová spolupráce:** Hana Charvátová **Loutky:** Přemysl Mikauš

Osoby a obsazení: Faust: Petr Štěpán, Mefistofilis: Viktor Skála, Kašpar: Tomáš Sagher, Wagner: Jan Mazák, Principál: František Derfler, Helena Trójská: Veronika Poláčková, Pekelná nevěsta: Ilona Šumná, Žebračka: Eva Hrbáčková, Sbor: Veronika Poláčková, Ilona Šumná, Eva Hrbáčková, Michal Isteník, Jaroslav Matějka, Hlasy Dobrého a Zlého anděla: Petr Štěpán, Hlas Luciferův: Ladislav Lakomý

Předpremiéra: 24. 2. 2005

Premiéra: 25. 2. 2005 (1. premiéra), 26. 2. 2005 (2. premiéra)

Derniéra: 13. 11. 2009

Láhev je prázdná, zůstalo jen trošínku na dně

- Inscenace

Autor: Anton Pavlovič Čechov **Překlad:** Leoš Suchařípa **Inscenační úprava, režie a výběr hudby:** František Derfler **Scéna a kostýmy:** Milivoj Husák **Realizace kostýmů:** Mira Horyna **Zvuk:** Tomáš Vtípil **Světla:** Petr Kačírek

Osoby a obsazení: Herec Světlovidov: Ladislav Lakomý, Náповěda Nikita: Jindřich Světnica

Premiéra: 26. 11. 2005 (1. premiéra), 28. 11. 2005 (2. premiéra)

Derniéra: 11. 6. 2008

Macbeth

- Inscenace

Autor: William Shakespeare **Překlad:** Jiří Josek **Úprava, režie a výběr hudby:** František Derfler **Scéna a kostýmy:** Milivoj Husák **Choreografie:** Hana Charvátová **Zápas:** Josef Jurásek **Jazyková spolupráce:** Duncan Hendy **Asistentka režie:** Barbora Filipová

Osoby a obsazení: Macbeth: Viktor Skála, Lady Macbeth: Helena Dvořáková, Duncan: Ladislav Lakomý, Banquo: Jan Mazák, Macduff: Igor Ondříček, Ross: Jiří M. Valůšek, Malcolm: Vratislav Běčák, Lady Macduff, 1. čarodějnice: Erika Stárková, Komorná, 2. čarodějnice: Ilona Šumná, 3. čarodějnice: Ilona Holešínská, Vrátný, Muž, Voják, Vrah a další: Michal Isteník, Šlechtic, Voják, Vrah a další: Ondřej Kokorský

Premiéra: 1. 11. 2006 (1. premiéra, zahájení festivalu Sklepení III), 3. 11. 2006 (2. premiéra + beseda)

Derniéra: 14. 6. 2012

Zapomenuté světlo

- Inscenace

Autor: Jakub Deml **Jevištní adaptace, režie a výběr hudby:** František Derfler **Pohybová spolupráce:** Hana Charvátová **Scéna:** František Derfler **Kostýmy:** Martina Petrová

Hudba: Byly zde použity úryvky ze skladeb: Arvo Pärta, Alfreda Schnittkeho a Oliviera Messiaena

Osoby a obsazení: Jakub Deml: Jan Mazák, Neznámý: Ladislav Lakomý / František Derfler, Ona: Petra Bučková, Zezulka: Sandra Riedlová / Lenka Janíková

Premiéra: 12. 3. 2008 (1. premiéra), 14. 3. 2008 (2. premiéra)

7.2 VEČERY POEZIE

Zamlčené oblasti

Autor: Czeslaw Milosz **Překlad:** Josef Mlejnek **Scénář, režie a výběr hudby:** František Derfler **Výtvarné řešení:** Milivoj Husák

Účinkují: Ladislav Lakomý, František Derfler, Josef Mlejnek

V pořadu bylo použito úryvků ze skladeb Antonína Dvořáka, Marka Kopelenta, Arvo Pärta a Oliviera Messiaena.

První provedení: 18. 6. 2003

Zdi

Scénář: Jaroslav Novák **Scéna:** Milivoj Husák **Režie a výběr hudby:** František Derfler

Hudba: Bylo zde použito úryvků skladeb pro sólo violoncello Marka Kopelenta, Pavla Zemka-Nováka a Sofie Gubaidulni

Účinkují: Ladislav Lakomý, František Derfler a další (Helena Dvořáková, Lenka Janíková, Lukáš Vlček)

První provedení: 5. 5. 2005

7.3 VEČERY LITERÁRNÍHO CYKLU ALE BÁSEŇ JE DAR

Dej rty mé nocím, smrt mou lásce

Autor: František Hrubín **Scénář:** Michal Bumbálek, **Hra na křídlovku:** Jaromír Hnilička

Účinkují: Ladislav Lakomý, František Derfler, Jakub Šafránek

První provedení: 29. 9. 2010

7.4 JINÉ AKCE KONANÉ V DIVADLE U STOLU

Setkání k 85. narozeninám Zdeňka Rotrekla

Scénář: Jitka Uhdeová **Výtvarná spolupráce:** Petr Baran, Petr Francán **Hudba** Miloš Štědroň, Max Wittmann

Účinkují: Ladislav Lakomý, František Derfler **Zpěv:** Jana Štvrtecká

Dokument Nezděné město (natočen ad hoc, scénář Petr Francán, kamera Petr Baran, režie P. Baran a P. Francán)

První provedení: 1. 10. 2005

Dům strach

Autor: Jan Zahradníček **Hra na violoncello:** Tereza Richtrová

Účinkují: František Derfler, Ladislav Lakomý

První provedení: 22. 1. 2009

7.5 OBRÁZKY A FOTKY

Fotky z inscenace Boží duha



ONA (Ela Lehotská) a ON (Ladislav Lakomý)



ON (Ladislav Lakomý)



Scéna (Milivoj Husák)



ONA (Ela Lehotská) a ON (Ladislav Lakomý)

Fotky z inscenace **Dům U Tonoucí hvězdy**



Scéna (Milivoj Husák), v popředí leží Lékař (Ladislav Lakomý)



Lékař (Ladislav Lakomý)



Lékař (Ladislav Lakomý) a Rojko (Igor Bareš)



Rojko (Igor Bareš) a Lékař (Ladislav Lakomý)

Fotky z inscenace Láhev je prázdná, zůstalo jen trošičku na dně



Světlovidov (Ladislav Lakomý)



Nikita (Jindřich Světnica) a Světlovidov (Ladislav Lakomý)

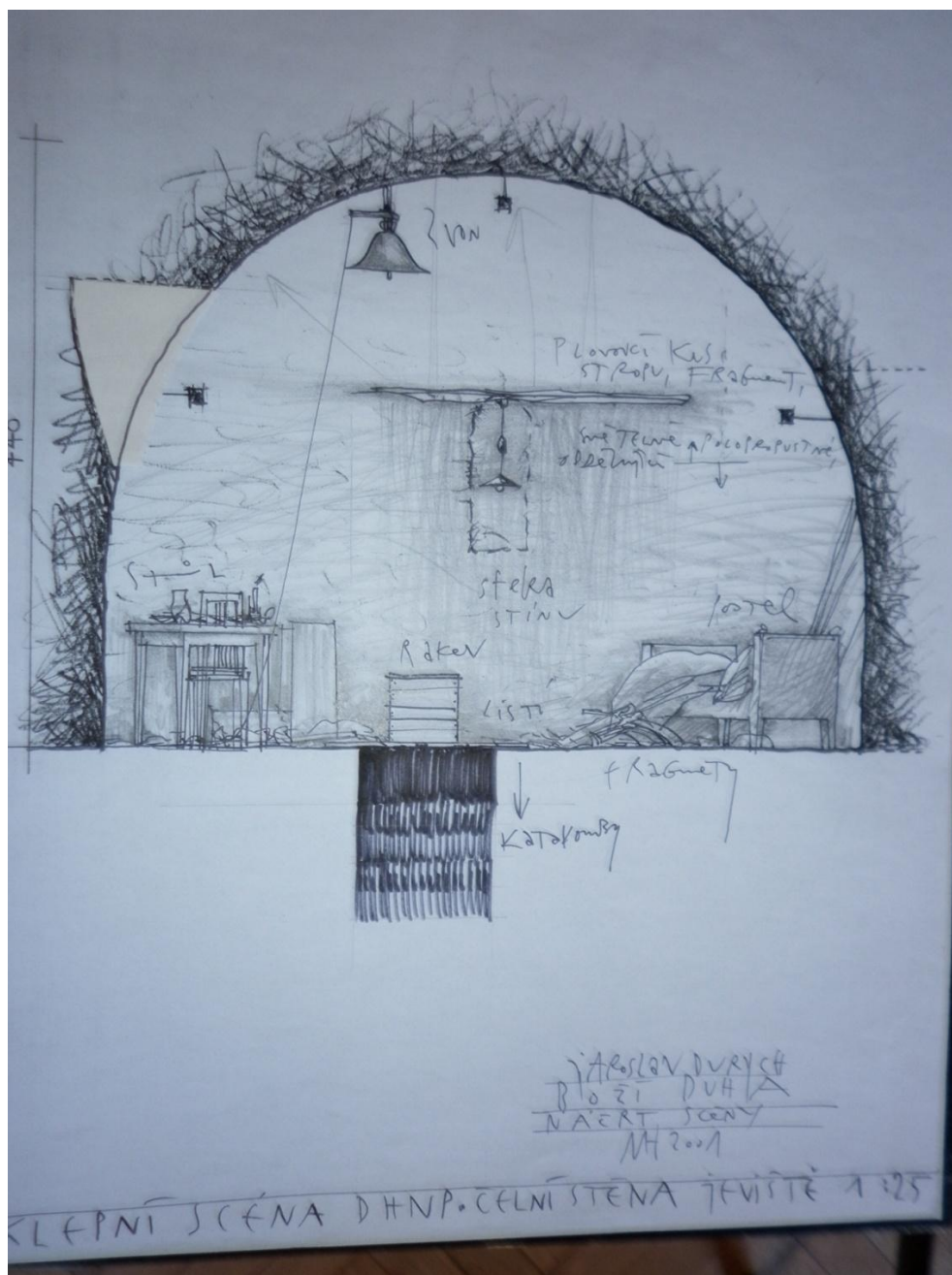


Světlovidov (Ladislav Lakomý)

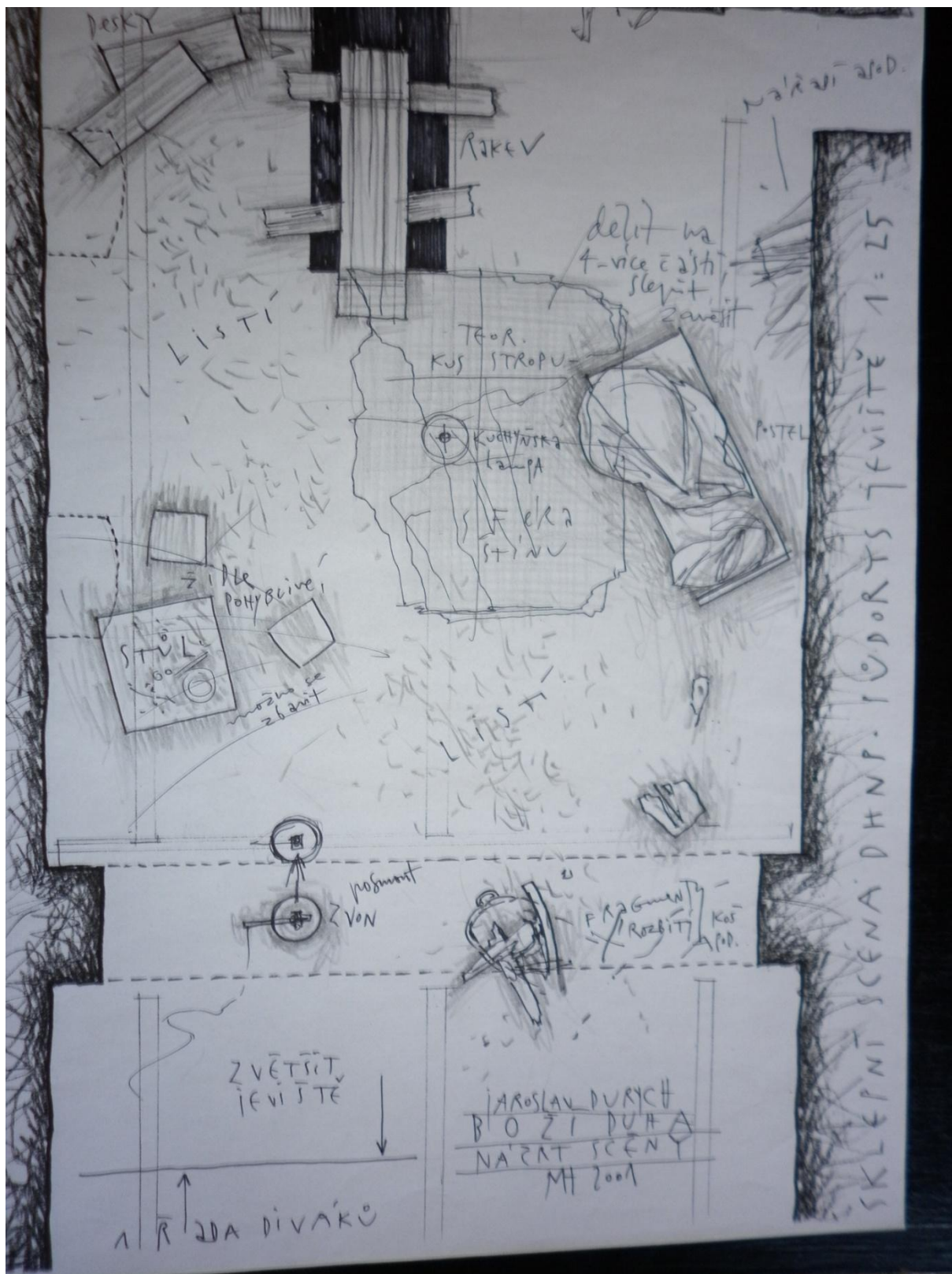


Nikita (Jindřich Světnica) a Světlovidov (Ladislav Lakomý)

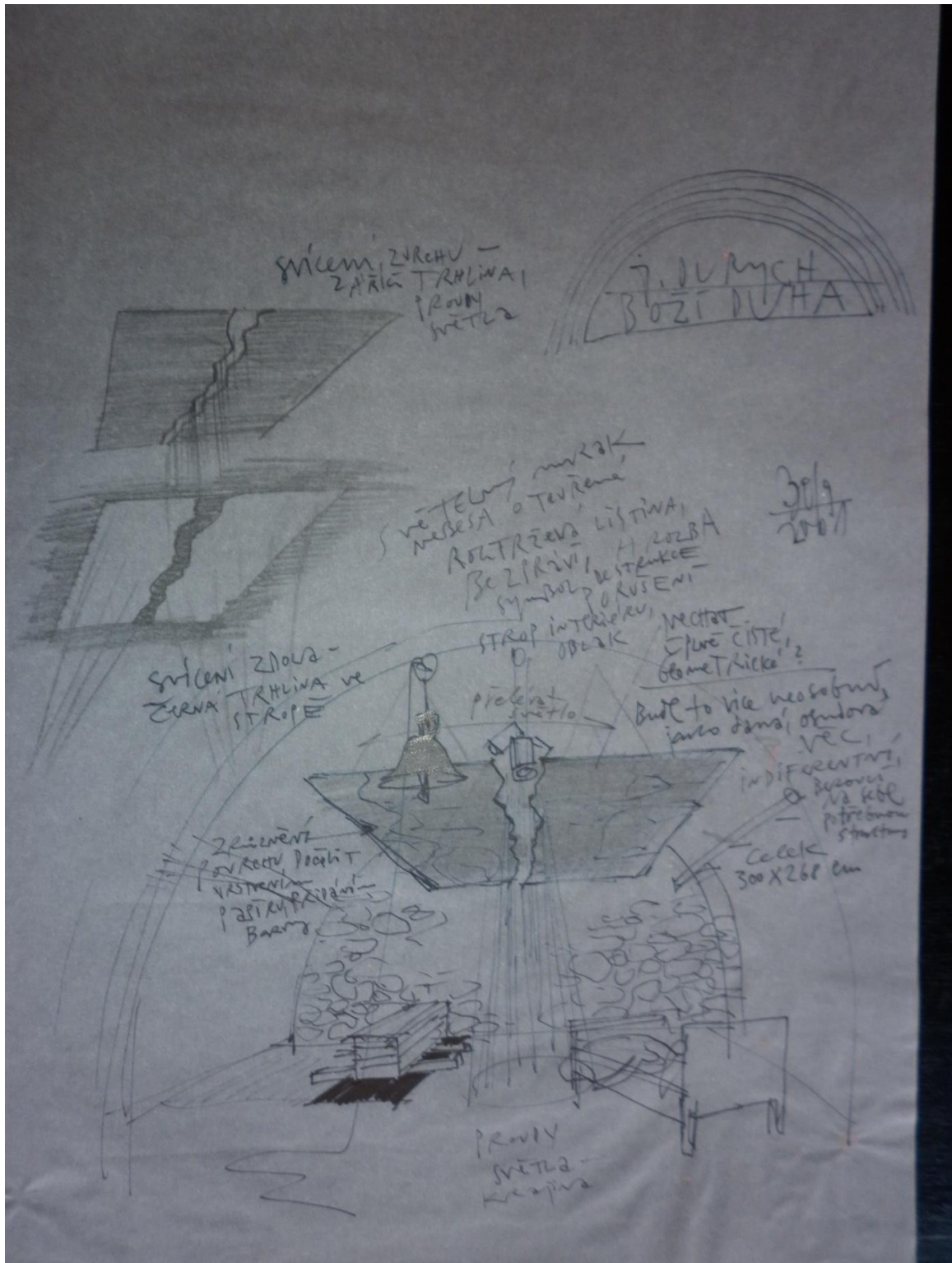
Scénické návrhy k inscenaci Boží duha



Návrh scény zepředu (Milivoj Husák)

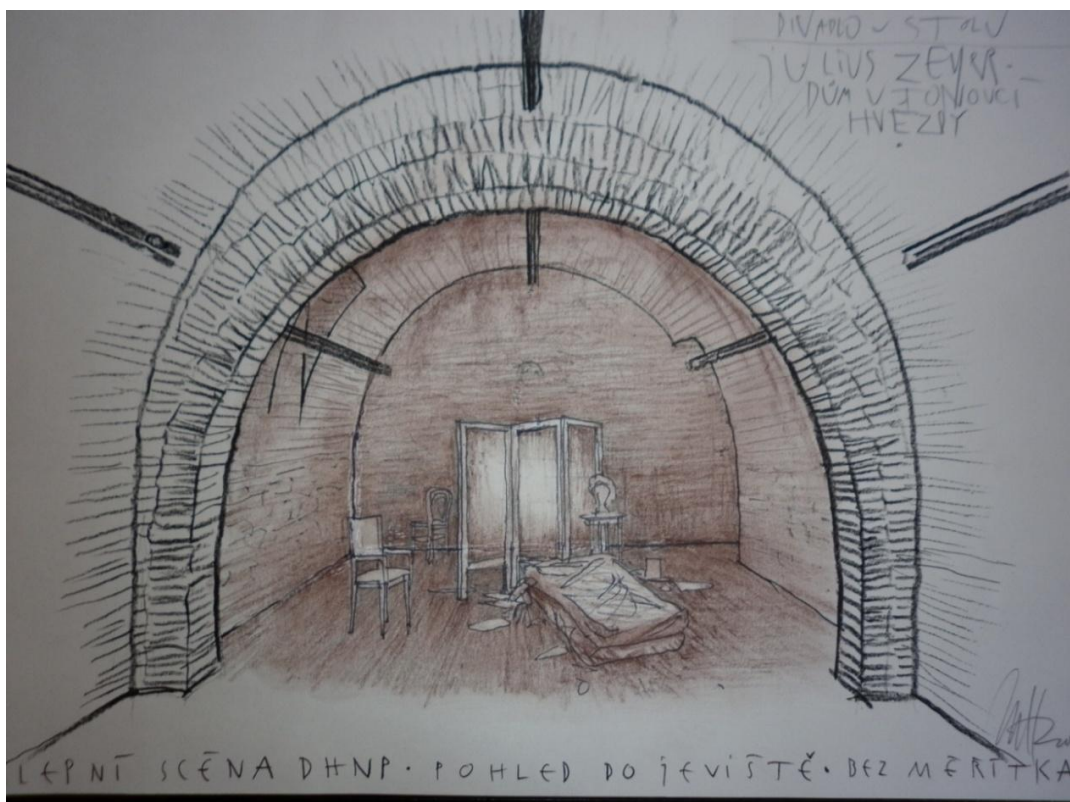


Půdorys scény (Milivoj Husák)

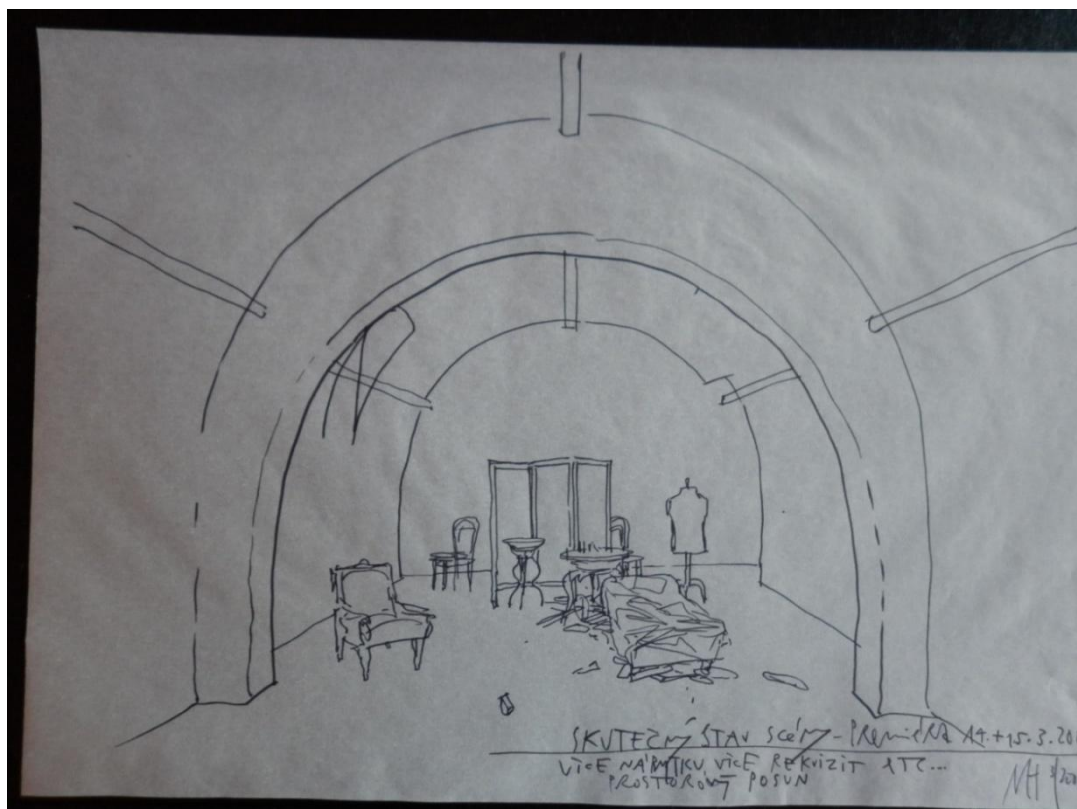


Návrh na nasvícení scény (Milivoj Husák)

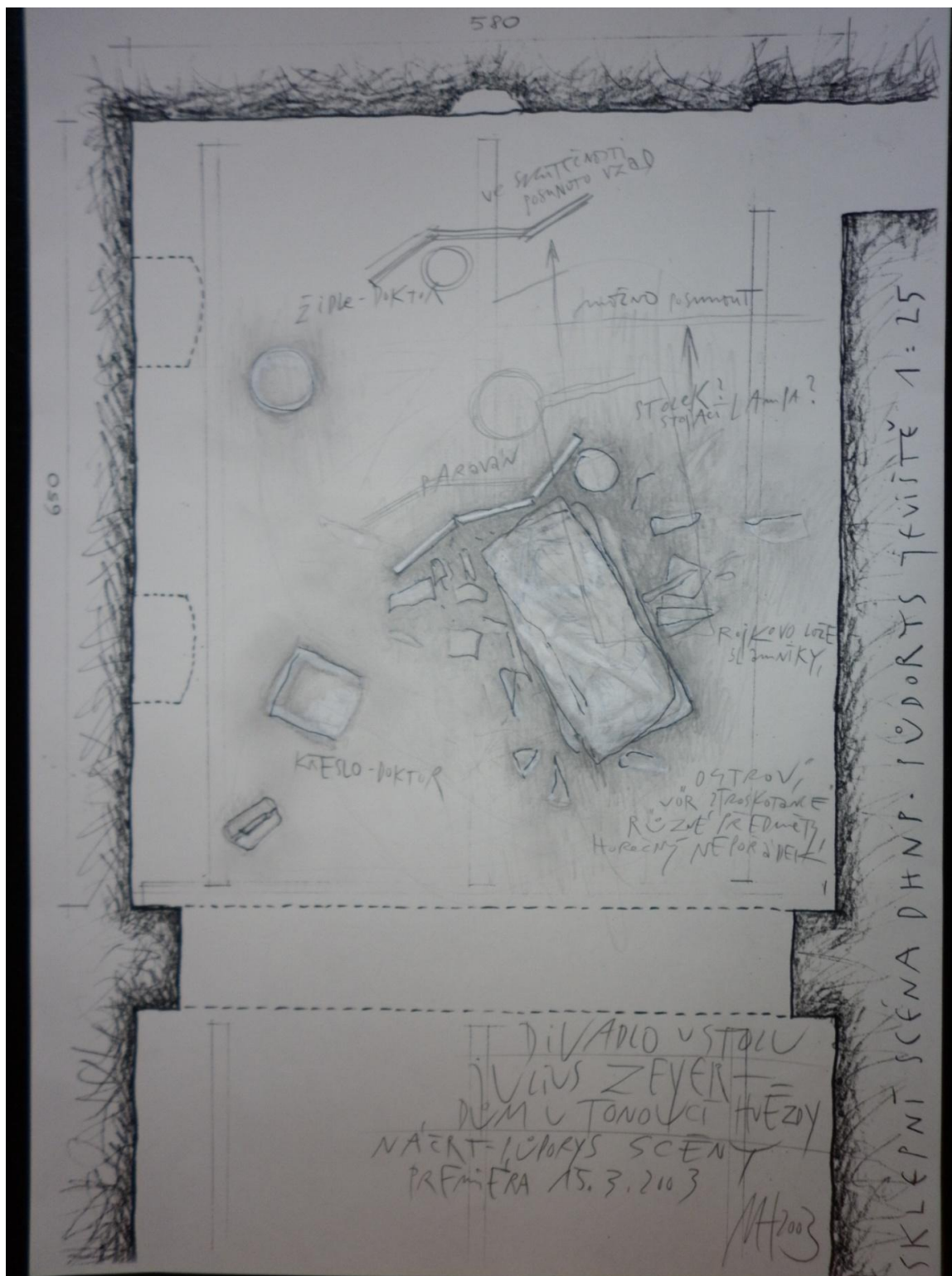
Scénické návrhy k inscenaci Dům U Tonoucí hvězdy



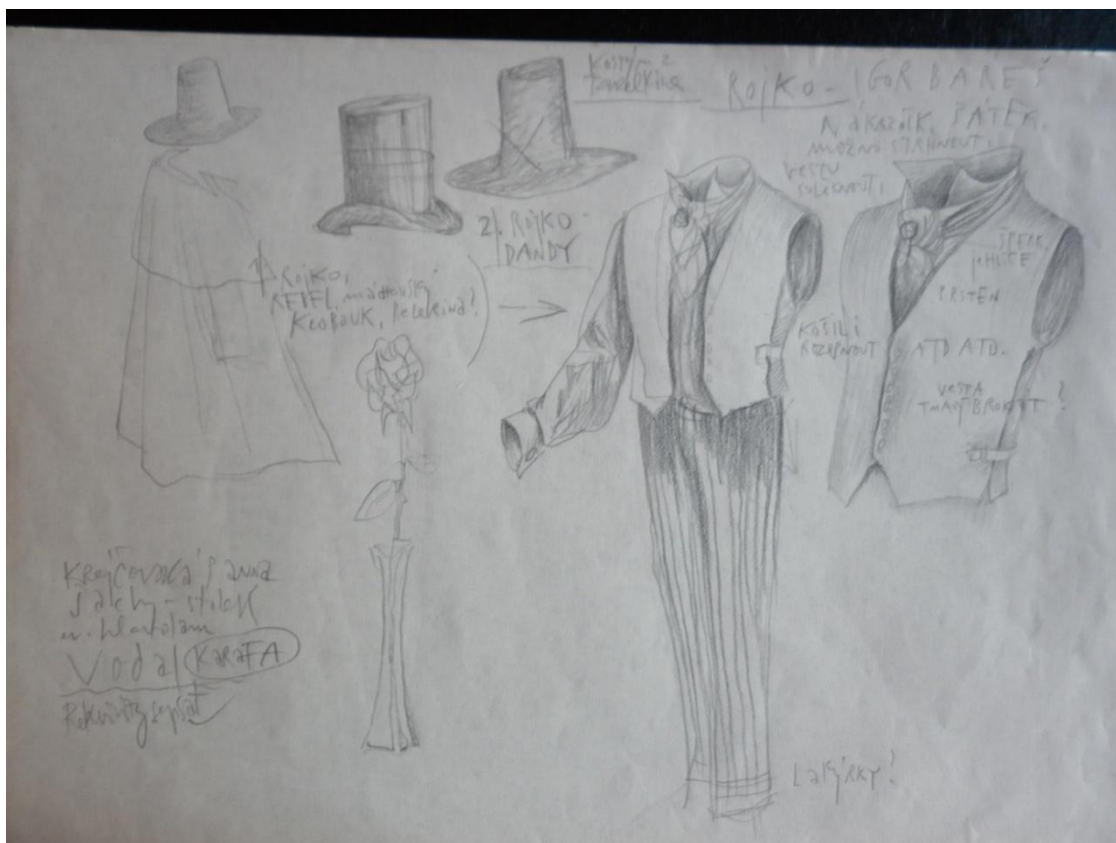
Návrh scény (Milivoj Husák)



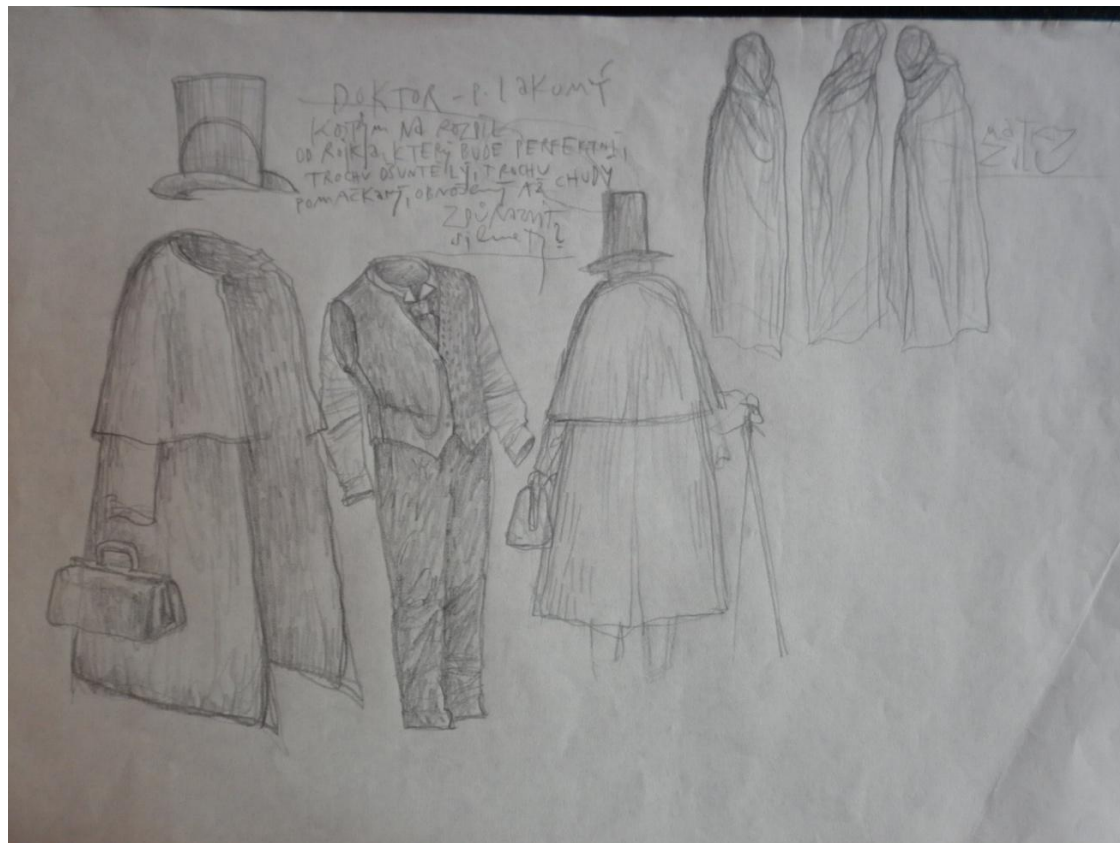
Skutečný stav scény (Milivoj Husák)



Půdorys scény (Milivoj Husák)

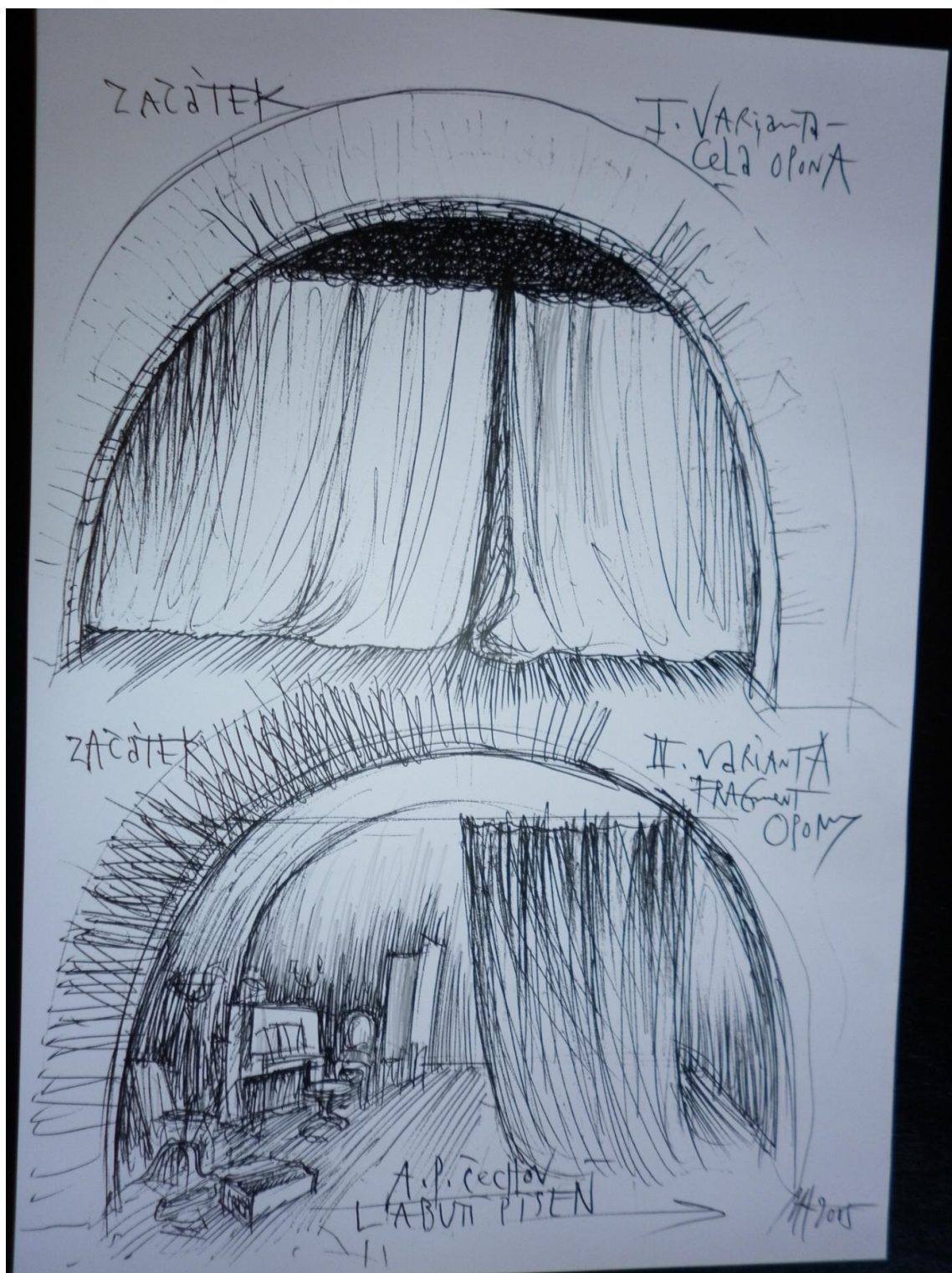


Návrh kostýmu pro postavu Rojka od Milivoje Husáka

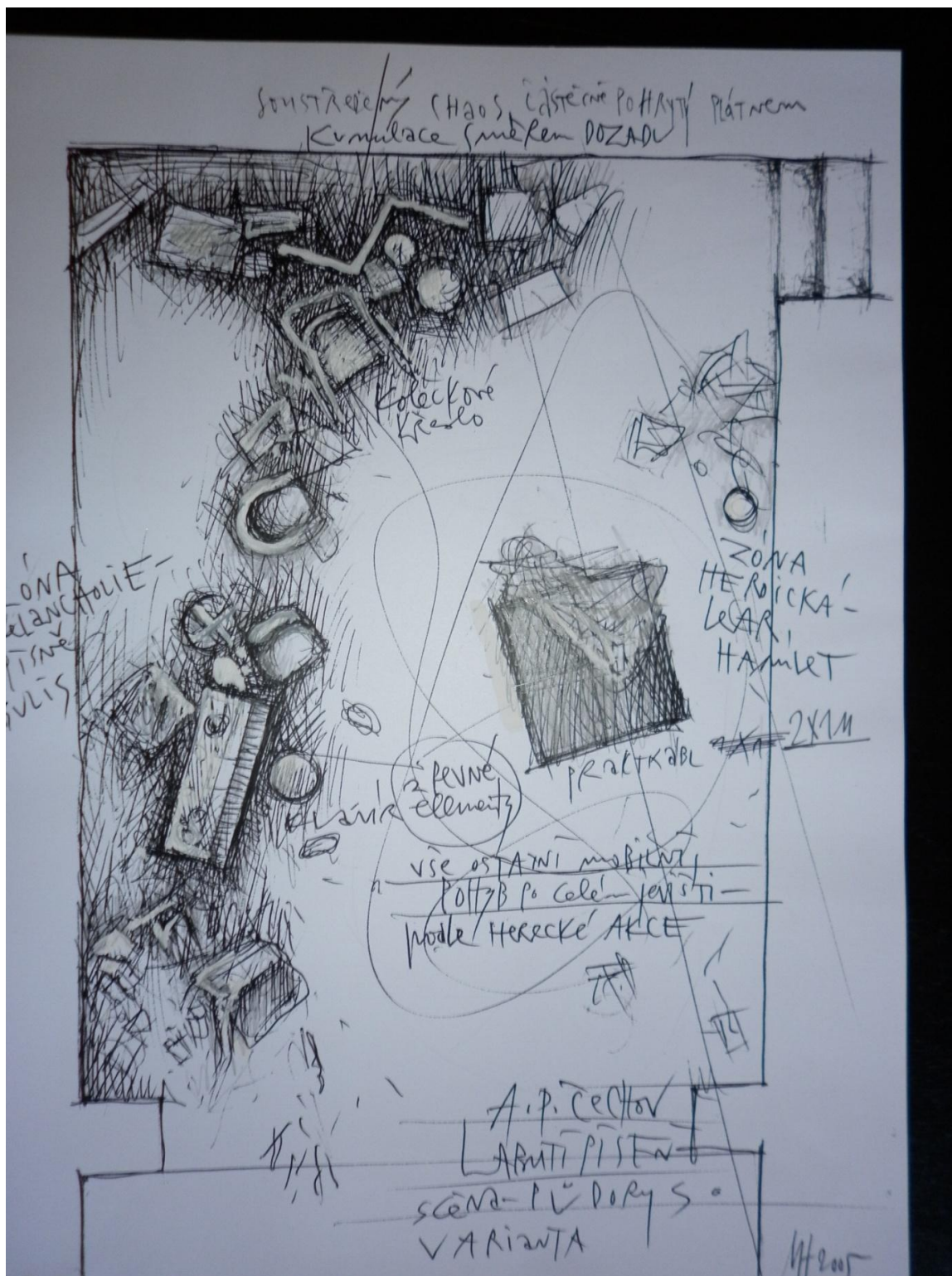


Návrh kostýmu pro postavu Lékaře od Milivoje Husáka

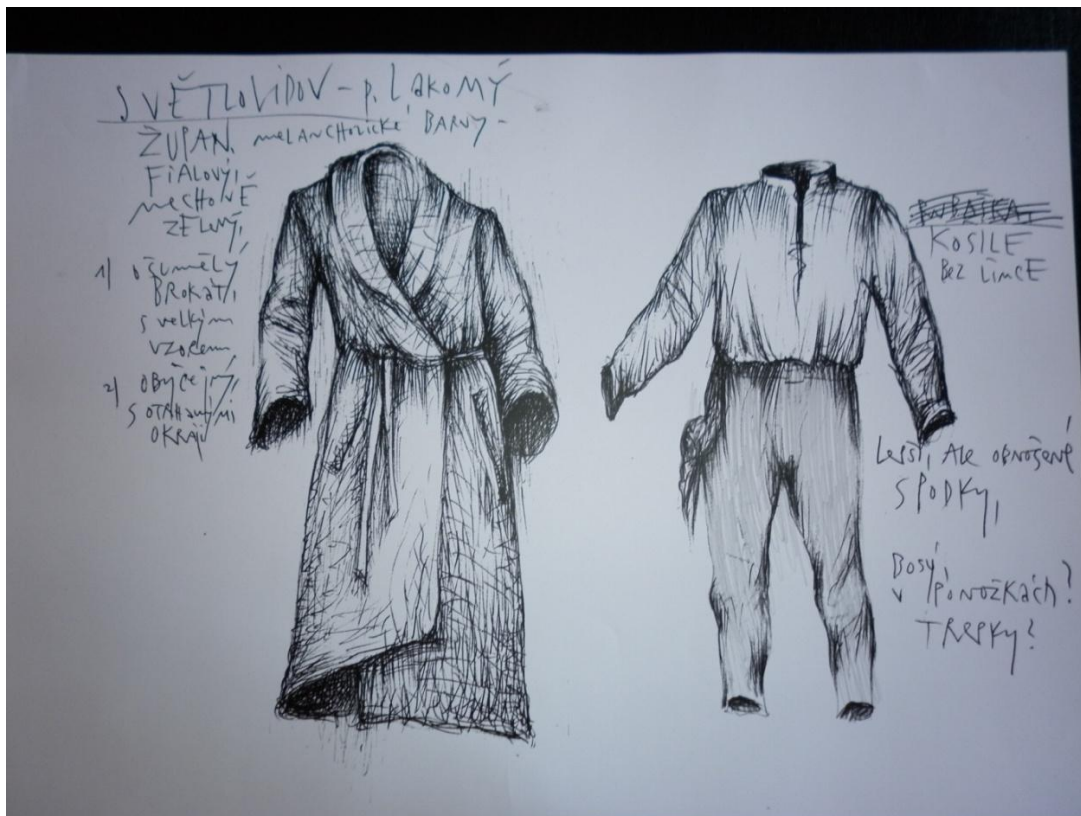
Scénické návrhy k inscenaci Láhev je prázdná, zůstalo jen trošičku na dně



Návrh scény zepředu (Milivoj Husák)



Půdorys scény (Milivoj Husák)



Návrh kostýmu pro postavu Světlovidova od Milivoje Husáka



Návrh kostýmu pro postavu Nikity od Milivoje Husáka



Návrh scény (Milivoj Husák)